Leto XXIV., št. 11 — Ljubljana, sobota 15. januarja 1944 — Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22 31-23 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstva: UPI S. A. MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-5118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno »Ponedeljskim listom« Lir 36.50

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

335 Sowjetpanzer in zwei Tagen vernichtet

Weitere Sowjetangriffe in harten Kämpfen abgewiesen — Steigende Heftigkeit der Kämpfe bei Venafro in Süditalien

Führerhauptquartier, 14. Jan. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Nordöstlich Kertsch wurden starke feindliche Angriffe abgewiesen.

Am Brückenkopf von Nikopol dehnten die Bolschewisten ihre Angriffe auf weitere Abschnitte aus. Sie wurden in schweren Kämpfen abgewehrt.

Im Raum westlich Kirowograd zerschlugen unsere Truppen mehrere feindliche Angriffsgruppen. Nach harten Kämpfen wurde hier im Gegenangriff eine Frontlücke geschlossen. Zehn feindliche Panzer und 30 Geschütze wurden dabei vernichtet.

Südlich und südwestlich Tscherkassy sind Kämpfe mit örtlich eingebrochenem Feind im Gange.

Im Raum südwestlich Pogrebischtsche wurden die Sowjets im Gegenangriff weiter zurückgeworfen.

Westlich Berditschew wurde eine ins Hintergelände durchgebrochene sowjetische Panzergruppe nach Abschuss von 55 feindlichen Panzern und 8 Sturmgeschützen vernichtet.

Im Raum südwestlich und westlich Nowograd—Wolynsk leisteten unsere Truppen gegenüber dem vordringenden Feind weiter hartnäckigen Widerstand. Westlich Retschiza hielt der starke Druck des Feindes an. Bei der Abwehr der schweren feindlichen Angriffe vernichteten Truppen einer Panzerdivision 19 durchgebrochene Panzer.

Im Kampfraum von Witebsk liess die Wucht der feindlichen Angriffe unter dem Eindruck der schweren Verluste des Vortages nach. Schwächere Angriffe wurden abgewiesen.

Nordwestlich Newel führten die Sowjets auch gestern heftige Angriffe, die in harten Kämpfen abgewehrt wurden.

In den beiden letzten Tagen verloren die Bolschewisten an der Ostfront 335 Panzer.

In Süditalien greift der Feind im Abschnitt westlich und nordwestlich Venafro mit steigender Heftigkeit an. Schwere Kämpfe sind hier im Gange.

An der übrigen Front fanden ausser Vorpostengefechten am Garigliano keine wesentlichen Kampfhandlungen statt.

Feindliche Zerstörer wurden bei dem Versuch, die Stadt Civitanova an der Adria-Küste zu beschiessen, von Marineküstenbatterien unter Feuer genommen. Nach mehreren Treffern drehten die Zerstörer brennend nach Süden ab.

In der vergangenen Nacht warfen einige britische Flugzeuge Bomben auf westdeutsches Gebiet.

In den Abendstunden des gestrigen Tages griffen deutsche Flugzeuge Ziele in Südostengland an.

Razgovor s Cavallerom pred smrtjo

Milan, 13. jan. Milanski dopisnik DNBja je bil ena izmed zadnjih oseb, ki se je razgovarjala z bivšim šefom italijanskega generalnega štaba maršalom Cavallerom. Dne 11. septembra popoldne, štiri dni po Badoglijevi izdaji in tik po ponovnem zavzetju Rima je bil dopisnik DNBja na vrtu nemškega poslaništva v Rimu, ki je bilo takrat ena izmed redkih, od Nemcev zasedenih točk. Nemški padalci in pripadniki varnostne službe so takoj izvršili potrebne ukrepe, da bi osvobodili voditelje fašizma, ki jih je dala zapreti Badoglijeva klika, in da bi jih zaščitili pred maščevanjem raznih komunističnih tolp, zaradi katerih so bili takrat posamezni predeli Rima še precej nesigurni. Skupina teh osvobojencev je bila pravkar privedena v poslopje poslaništva, med njimi pa je zbujal pozornost maršal Cavallero, ki je bil tako rezerviran, da je skoraj mejil na apatičnost. V razgovoru z dopisnikom DNBja se je izognil omisovanju dni, ki jih je prebil v zaporu, ter je takoj pričel govoriti o uspehih nemških čet, ki da so naredile nanj izredno velik vtis. Izpremenil je celo jezik ter je skušal s trdo in suho nemščino prepričevati dopisnika o svojem spoštovanju nemškega vojaka. Najbrže pa mu je postalo jasno, da je zanj že prepozno, da bi se zopet navezal na fašizem in na Nemčijo. Postavljen pred izbiro, dajati odgovor pred sodiščem italijanskega naroda ali prostovoljno končati svoje življenje, je nekaj ur po osvoboditvi iz trdnjave Boccea izbral samokres.

Trst, 13. jan. R. Veronski proces obvladuje tudi še danes zanimanje italijanskega tiska, ki poudarja pravično sodbo z 18 smrtnimi kaznimi.

»Il Piccolo« piše, da je krivica obtožencev tem večja, ker je država v vojni, od katere izida je odvisen skupno s častjo in prestižem tudi njen obstoj. Pred 25. julijem je bila Italija še pri polni bojni moči kot velesila. Klaverna potlačenost nezvestih in nezanesljivih Italijanov, ki v zvezi z dogodki prehajajo od časa do časa iz enega tabora v drugega, je bila prepuščena, kakor se je zdelo, preteklosti in izbrisana od Italije, ki je zvesta pogodbam tudi tedaj, če stane zvestoba težke žrtve. Odgovornost — in to so dogodki po 25. juliju zadosti dokazali — je bila tako velika, zaključuje list, da je v Veroni izrečena in izvršena sodba popolnoma v skladu z moralnim in zgodovinskim vidikom glede na neogibne zahteve naroda, ki je v vojni.

Sklepi italijanskega ministrskega sveta

Milan, 14. jan. R. Na predlog Duceja je sprejel ministrski svet zakonski osnutek, ki razrešuje pripadnike državne uprave njihove prisege, ki so jo dali bivšemu kralju.

Z nadaljnjim sklepom ministrskega sveta je dobila fašistična republikanska stranka pravni značaj. Istočasno so bile uveljavljene vse določbe, ki so že prej veljale za narodno fašistično stranko. Z istim dekretom so bile zopet uveljavljene vse organizacije in ustanove bivše fašistične stranke.

S tretjo uredbo je bilo določeno, da se prenesejo vse naloge in pooblastila republikanskih fašijev in republikanskih organizacij v inozemstvu na vodstvo stranke.

Slednjič je ministrski svet odobril ustroj nove republikanske policije in je sklenil, da izgube zakonsko priznane predpravice skvadristov svojo veljavo za vse tiste, ki niso izvršili svoje dolžnosti kot miličniki revolucije in se v uri preizkušnje niso priključili novi fašistični republikanski stranki.

Estonski odgovor na boljševiške obljube

Reval, 13. jan. R. V poslanici vodje vrhovne uprave za narodno vzgojo, Mereta, ki je bila po radiju naslovljena na estonski narod, je govornik komentiral izjave »Pravde« o baltskih državah. Poudaril je, da so Estonci svoje mnenje o boljševizmu že pokazali z osvobodilno vojno v letu 1918. Ko so boljševiki leta 1939 postavili Estonski ultimat, so bili Estonci prisiljeni popustiti, ker jim takrat ni bilo mogoče dati z orožjem v roki izraza svojemu pravemu mnenju, ko pa se je estonskemu narodu nudila možnost izjaviti pravo mnenje, se je to izvršilo z orožjem v roki. Estonija ne bo prej odložila orožja, dokler ne bosta Stalin in vsa njegova židovska klika odstranjena.

Ženeva, 13. jan. R. Veliki estonski dnevnik »Esti Soena« se obrača glede na skušnje, ki jih je estonski narod imel v letih 1918 in 1941 z boljševiki, proti naivni trditvi, da se je mogla v Sovjetski zvezi izvršiti neka evolucija. »Tudi najbolj nepoboljšljiv optimist ne more najti niti najmanjšega znaka kakega razvoja boljševizma v smeri oblike primerne človeške skupnosti«, piše list. »Nasprotno, v 25 letih je boljševiški teror postal še bolj brezmejen, umori še bolj surovi, tirarija še bolj popolna. Če sovjetska vlada sedaj zopet odpira cerkve, ki so jih uporabljali desetletja kot konjske hleve in skladišča za blago, in če ustoliči kakega patrijarha Čeke, če se govori o zopetni obnovi nacionalnega življenja posameznikov in čeprav trdijo, da nimajo boljševiki nobenih maščevalnih namenov in da tudi Estonci nimajo vzroka bati se jih, vendarle ne moremo verjeti taki spremembi. Kar se ni zgodilo v 25 letih, se bo tem mani v dveh letih. Volka lahko oblečemo v jagnjetovo kožo, ostal pa bo še vedno zverina. Ne evolucija boljševizma, marveč njegovo uničenje jamči estonskemu narodu življenje in varnost.«

Angleške spletke proti Poljakom

Berlin, 13. jan. R. Zelo zanimiv dokaz za nesigurnost, ki vlada v Veliki Britaniji glede poljskega vprašanja, podaja po pojmovanju Wilhelmstrasse stockholmska vest lista »Evening Standard«, ki trdi, da so poljski krogi v Londonu dobili iz Poljske vest, da je nemški general von Blaskovitz pred kratkim obiskal poljskega generala Kurtzeba Blaskovitz, da je pri tem zastavil poljskemu generalu Hitlerjevo ponudbo, če je pripravljen pod nemškim nadzorstvom ustanoviti poljske armade in ali je pripravljen voditi jih proti boljševikom. Ta zanimiva napačna vest, ki je od začetka do konca popolnoma izmišljena, kakor poudarjajo, ima ta namen, da bi angleško politiko nasproti Poljakom prikrila. Morda pa se skriva za tem tudi mnenje britanskih krogov, da bi bilo dobro, če bi se ostra gonja boljševikov proti Poljakom nekoliko zavrla.

Bukarešta, 14. jan. DNB. List »Porunca Vremii« označuje sovjetsko noto Poljakom kot posledico konference v Moskvi in v Teheranu. Postopanje boljševikov s Poljaki jasno kaže kratkovidnost tistih poljskih državnikov, ki so bodočnost Poljske zidali na Anglijo in so na ta način onesrečili svojo domovino. Namesto osvoboditve so doživeli Poljaki sedaj to, da so jih Angleži izročili sovjetski krvoločnosti.

Norveški list o sovjetskih slepilih

Oslo, 14. jan. R. Pod naslovom »Stalinovo najnovejše slepilo« se bavi norveški kmečki list »Nationen« s sovjetsko politično taktiko. Politiko Moskve, piše list, obvladuje uporaba slepil. Boljševiki poizkušajo varati narode in države, toda izpregledati vso to dolgo vrsto prevar ni težko. Najprej so navidezno opustili svetovno revolucijo, med tem pa smo že dobili nešteto dokazov za neresničnost tega dejstva. Boljševiki neovirano nadalje snujejo svetovne revolucije. Spomniti se je treba le primera boljševiških intrig v Severni Afriki. Tudi imenovanje patrijarha je bilo, kakor se je izkazalo, le eno samo slepilo. Zadnjo intrigo predstavlja sedaj zadeva s Poljsko. »Tass« razsipa z besedami kakor »meja« in »prijateljski odnosi«, v resnici pa ve ves svet, kako spoštujejo boljševiki državne meje. Da sploh ne govorimo o »prijateljskih odnosih«, cilj Moskve je bil in bo ustanovitev sovjetskega sveta. Pri tem naj bi bila Poljska le odsek na poti snežnega plazu, ako bi vse tako šlo, kakor si Stalin želi. List zaključuje s pozivom, da se je treba usodi zahvaliti, ker razpolaga Evropa s silami, ki bodo lahko preprečile tak razvoj.

Potopljen angleški rušilec

Amsterdam, 14. jan. R. Britanska admiraliteta javlja po vesti britanske poročevalske službe, da je bil izgubljen britanski rušilec »Hurricane«.

335 sovjetskih oklopnikov uničenih v 2 dneh

Nadaljnji sovjetski napadi odbiti v hudih bojih — Naraščanje silovitosti bojev pri Venafru v južni Italiji

Führerjev glavni stan, 14. jan. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Severnovzhodno od Kerča so bili zavrnjeni močni sovražnikovi napadi.

Pri nikopoljskem mostišču so boljševiki razširili svoje napade na nadaljnje odseke. V težkih bojih so bili odbiti.

Na področju zapadno od Kirovgrada so naše čete razbile več sovražnikovih napadalnih skupin. Po hudih bojih je bila tu s protinapadom zaprta neka vrzel v bojišču. 10 sovražnih oklopnikov in 30 topov je bilo ob tej priložnosti uničenih.

Južno in južnozapadno od Čerkasov so boji s ponekod vdrlim sovražnikom.

Na področju južnozapadno od Pogrebišča so bile sovjetske čete s protinapadom ponovno vržene nazaj.

Zapadno od Berdičeva je bila uničena v zaledje prodrla sovjetska oklopniška skupina, iz katere je bilo sestreljenih 55 sovražnih oklopnikov in 8 udarnih topov.

Na področju južnozapadno in zapadno od Novograda-Volinska so se naše čete trdovratno upirale napredujočemu sovražniku. Zapadno od Rečice sovražnik še nadalje močno pritiska. Pri obrambi težkih sovražnih napadov so uničile naše čete neke oklopne divizije 19 prodrlih oklopnikov.

Na bojišču pri Vitebsku je popustila silovitost sovražnih napadov zaradi težkih izgub prejšnjega dne. Slabši napadi so bili zavrnjeni.

Severnozapadno od Nevelja so izvršile sovjetske čete tudi včeraj silovite napade, ki so bili odbiti v hudih bojih.

V obeh zadnjih dneh so izgubili boljševiki na vzhodnem bojišču 335 oklopnikov.

V južni Italiji napada sovražnik v odseku zapadno in severnozapadno od Venafra z naraščajočo silovitostjo. Tu se vrše težki boji.

Z ostalega bojišča razen o spopadih prednjih straž ob Gariglianu ne javljajo o nikakih pomembnejših bojih.

Mornariške obalne baterije so obstreljevale sovražne rušilce pri njihovem poizkusu, da bi obstreljevali mesto Civitanuova ob jadranski obali. Po več zadetkih so goreči rušilci odpluli proti jugu.

V pretekli noči je vrglo nekaj britanskih letal bombe na zapadno nemško ozemlje.

V večernih urah včerajšnjega dne so napadla nemška letala cilje v južnovzhodni Angliji.

Razširjenje sovjetske zimske ofenzive

V zimski bitki je bilo doslej sestreljenih 3800 sovjetskih oklopnikov — Velik obrambni uspeh pri Vitebsku

Berlin, 14. jan. DNB. Značilen znak sovjetske zimske ofenzive, ki se je začela pred štirimi tedni pri Vitebsku ter se je na božični večer razširila na južni del vzhodnega bojišča, je obojestranska velika uporaba tehničnih bojnih sredstev. Boljševiki so na osnovi dosedanjih borb na vzhodu prišli do ključka, da svoje neprestane ogromne človeške izgube lahko znižajo samo s povečano uporabo težkega orožja. Zato so poleg doslej znanih vrst orožja začeli uporabljati popolnejše oklopnike in topove ter metala plamenov z večjo gibljivostjo. Ta razvoj se je mogel pričakovati. Nemški konstrukterji in oboroževalna industrija so zato neumorno delali in jim je uspelo ohraniti prednost, ki so jo dosegli že z zgraditvijo oklopnika »Tiger«. Poleg oklopnikov in topov so k zlomu sovražnih oklopniških sunkov mnogo pripomogli tudi nemški težki protitankovski topovi in samovozne lafete s svojo okretnostjo in z nadmočno silo svojega ognja.

Pri Vitebsku je na primer sestrelil oddelek težkih protitankovskih lovcev v 20 dneh 204 sovjetske oklopnike, oddelek »Tigrov« pa je v istem razdobju izločil iz boja 89 sovjetskih tankov in 50 protitankovskih topov.

Tudi orožje za boje iz bližine je bilo še bolj razvito, tako da se nemški grenadirji in pionirji lahko vedno z večjim uspehom spuščajo v boj s težkimi oklopniki. To spretno uporabljanje novega orožja, ki so mu neustrašni nemški vojaki pripomogli do polne veljave, je povzročilo, da je tretja zimska bitka na vzhodu stala boljševike doslej reke krvi in nad 3800 oklopnikov, 1061 kolikor bi jih zadostovalo za oboroževanje skoraj 25 sovražnih oklopniških brigad, jih je bilo uničenih samo pri Vitebsku. Ena izmed teh sovjetskih brigad, ki je po izpopolnitvah te dni napadla s 46 tanki, je po enem samem neuspelem napadu obdržala le še štiri za boj sposobne oklopnike. Najuspešnejši protitankovski strelec je bil v zadnjem času nižji udarni vodja SS Wittmann, ki je s svojim tankom sestrelil 68 sovražnih bojnih voz.

Zaradi dosedanjih težkih oklopniških izgub je bil sovražnik prisiljen, da izvaja svoje napade, v kolikor se ne vrše na najodločilnejših težiščih, predvsem s pehoto. Tako so boljševiki, ki so 12. januarja po daljšem odmoru ponovili svoje doslej še vedno izjalovljene poizkuse, da bi prebili nemško fronto pri nikopoljskem mostišču, napadli sicer z desetimi strelskimi divizijami, a le s 30 oklopniki. Pomanjkanje tankov naj bi sicer nadomestila težka bojna letala, vendar so nemške, sijajno se borečе čete dosegle popoln obrambni uspeh. Sestrelile so 11 oklopnikov in so razen nekega malega, takoj zajezenega vdora ohranile v polnem obsegu vse svoje postojanke. Nadaljnjih 12 oklopnikov je bilo uničenih južnozapadno od Dnjepropetrovska, kjer je sovražnik enako brezuspešno napadel. S tem se je znova izjalovil že tako često izvršeni boljševiški poizkus, da bi z istočasnimi napadi z juga in s severa odrezali nemški pomol pri Zaporožju.

Sovražnik ni imel včeraj nikakega uspeha s svojim napadom zapadno od Kirovgrada na 50 km široki fronti ob uporabi 16 strelskih divizij in dveh tankovskih zborov. Sicer je boljševikom ponekod z združitvijo močnih sil uspelo vdreti v nemški obrambni pas, vendar so nemške čete z odločnimi protisunki odbile napadalce in so jim z zajezitvijo ali z očiščenjem vdorov zbile iz rok prednosti, ki so jih drago plačali. Ob tej priliki je neka divizija oklopnih grenadirjev uničila 15 tankov. Letalstvo je podpiralo obrambni boj z osredotočenimi napadi na napadajoče sovražnikove udarne kline in na zbirališča čet. Nad 300 oklopnikov je bilo uničenih ali poškodovanih z letalskimi bombami.

Odsek pri Pogrebišču je še nadalje ostal težišče bojišča med področjem izvira Buga in med Dnjeprovim lokom južno od Kijeva. Na južnozapadnem robu tega operacijskega področja so nemške čete s svojim, v obliki pahljače izvršenimi protinapadi pridobile nadaljnje ozemlje, ki so ga ubranile pred boljševiki s sestrelitvijo 20 njihovih oklopnikov. Da bi izravnal svoj neuspeh pri Pogrebišču, je ojačil sovražnik svoje napadalno delovanje južnozapadno in zapadno od Berdiševa. Z ofenzivno taktiko so odbili oddelki vojske in SS vse napade. Vdrli so do sovražnikovih zbirališč ter so uničili ali zaplenili 22 oklopnikov in 17 protitankovskih topov.

V zapadnem odseku vdornega področja Korosten—Žitomir so poizkušali boljševiki razbiti nemške zaporne kline z napadi in s poizkusi, da bi jih obšli na obeh straneh ceste, ki vodi iz Novograda-Volinska proti zapadu ter vzdolž železnice zapadno od Sarnov. Ozemlje, ki je polno rek, je olajšalo obrambo. Napadajoče sovjetske sile so ob rečnih kortih vedno znova naletele na zapore, kjer so morale plačati za njihovo premaganje pomembne izgube.

Zapadno od Rečice so boljševiki osredotočili svoje napore na trikot med obema železnicama in med odsekom, ki se priključuje proti severu. V trdih, z letalstvom uspešno podprtih obrambnih bojih, so nemške čete onemogočile nameravani prodor, vendar se ni dalo preprečiti, da ne bi sovražnik z izkoriščanjem svoje številčne premoči zabil ob severni železniški progi precej globokega klina, čigar zajezitev je zahtevala težke boje. Da pa so odkesli boljševiki pri svojem množestvenem napadu težke izgube, se je treba zahvaliti tudi nemškim strmoglavcem, ki so kljub močni obrambi neprestano bombardirali sovjetska zbirališča čet in oklopnikov. Lovci so uspešno ščitili vedno znova v strmoglavnem poletu napadajoča bojna letala ter so zgolj ob tej priliki sestrelili 25 sovražnih letal.

V loku bojišča pri Vitebsku so izvojevale nemške divizije nov ponosen obrambni uspeh. Dočim je sovražnik južnovzhodno od mesta znova le neenotno napadal, so se ojačili sunki severnozapadno od mesta in sever na obeh straneh avtomobilske ceste Vitebsk—Polock, kjer so postali zelo siloviti. Po poldrugourni ognjeni pripravi je navalilo tu kakih šest s številnimi bojnimi letali in z dvema oklopnima brigadama podprtih divizij, ki so napadale s strnjenim topniškim ognjem in z veliko globinsko napadalno razporeditvijo, vse kupičenje sovražnih sil pa je ostalo brez uspeha. Nemški grenadirji, ki so jih podprli strmoglavci z devetimi napadi, so obdržali svoje postojanke, čeprav so se na žariščih morali večkrat boriti z nadmočnimi sovražnikovimi silami. Skupno s težkim orožjem so uničili 42 oklopnikov in so na nekem mestu razbili sovjetski polk, ki je napadel s 700 možmi, tako temeljito, da se je po izpovedi ujetnikov vrnilo na izhodiščne postojanke le 12 preživelih vojakov. Severnozapadno od Nevelja je sovražnik nadalje napadal. Tudi obe močni bojni skupini, ki sta poizkušali prebiti nemške postojanke med obema cestama iz Nevelja proti zapadu in severozapadu, nista imeli nikakega uspeha.

Boji v srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča

Berlin, 13. jan. DNB. V naselbinah na revnem in neprehodnem ozemlju južno od Pripjetskih močvirij je prišlo 12. januarja do težkih in menjajočih se bojev med nemškimi zaščitnicami in prednjimi boljševiškimi napadalnimi silami. Zapadno od Novograda Volinska in Sarnov so bili boljševikom zopet odvzeti mnogi kraji, ki so jih zgradili kot oporišča. Navzlic močni podpori bojnih letal in uporabi oklopnikov so sovjetski protinapadi proti tem zopet osvojenim krajem propadli v nemškem obrambnem ognju.

Potem, ko so v prejšnjih dneh odločno in krvavo propadli boljševiški obkoljevalni poizkusi južnozapadno od Vitebska, so boljševiki včeraj napadli s šestimi strelskimi divizijami in dvema oklopniškima brgadama z močno podporo bojnih letal severnozapadno od mesta. Z vedno ponavljajočimi se napadi so poizkušali ves dan izsiliti odločilen prodor proti Vitebsku, toda bili so od nemških posadk krvavo odbiti. Pri poizkusu, udariti preko nekega jezera na nemški bok, so bili sovjetski oddelki obstreljevani z zapornim ognjem baterij, tako da je ledena površina jezera počila skoraj v vsej širini in da so bili boljševiki prisiljeni k pospešenemu umiku. Pri tem so utrpeli zaradi ognja težkega nemškega pehotnega orožja najtežje izgube.

Pri opisanem obrambnem uspehu ima svoj delež tudi nemško letalstvo, ki je nastopilo z vec sto strmoglavcev. V popoldanskih urah so boljševiki poslali v napad za dosego proboja na neki važni oskrbovalni cesti kazenski bataljon. Mešani nemški bojni oddelek, ki je udaril s boka, je zapri kazenskemu bataljonu pot do vzhodnih postojank. Ta kazenski bataljon je bil od nemških rezerv popolnoma uničen preostalo je samo 61 ujetnikov. Medtem pa je mešani nemški oddelek odbil s podporo nemškega topništva napad neke boljševiške divizije. V bojih na tem področju je samo obrambno orožje vojske uničilo 45 sovjetskih tankov po večini težkih.

Severnozapadno od Nevelja so prišli boljševiški napadalci samo na nekaj točkah preko nemškega spredniega bojišča. Nekaj manjših oklopniških skupin boljševikov, v celoti 14 bojnih voz, je bilo uničenih v globini nemških postojank.

Bojni oddelki nemškega letalstva doprinašajo na vseh bojiščih s svojim sodelovanjem mnogo k olajšanju položaja vojske na kopnem.

Volja ljudstva

Božična protikomunistična vsenarodna spomenica je političen akt izredne važnosti. Njen značilni pomen je ravno v dejstvu, da tu ne gre za politični akt vrhovne uprave ali kake politične skupine, marveč za odločno izjavo celokupnega slovenskega narodnega občestva. V tem pogledu je slovenska božična spomenica edinstven primer, kajti drugod so slične programatske izjave izdajale vrhovne oblasti in so bile smernice za borbo določene od zgoraj, nakar so se šele začele propagirati med ljudstvom. Pri nas pa so izšle iz ljudstva samega.

Slovensko ljudstvo se je spontano odločilo za borbo, videč, da je na kocki njegov narodni obstoj in da bo postalo žrtev brezvestne komunistične igre, če ne poseže po samoobrambi. Samo je zato zgrabilo za orožje in potegnilo za seboj tudi vse ostale sloje našega naroda, ki niso bili tako neposredno izročeni na milost in nemilost pogubnemu delovanju komunistov ter niso tako jasno spoznavali preteče nevarnosti. Klic kmečkega ljudstva po samoobrambi in oboroženem odporu proti tolovajstvu je našel globok odmev v vseh narodnih vrstah in božična spomenica je le besedna formulacija borbe, za katero se je bil naš narod že odločil in jo je tudi že vodil.

Treba je zato ponovno naglasiti, da spomenica ni plod in zahteva te ali one bivše stranke ali politične skupine, marveč je začetnik in nosilec ideje nepopustljivega odpora ravno naše ljudstvo, ki je v usodni uri zgodovine našega naroda vzelo akcijo v svoje roke ter pokretu odkazalo določen cilj in pravec v boju proti komunističnemu razbojništvu.

Odpor proti komunizmu je bil že prejšnja leta v zarodku, toda razmahniti se ni mogel, ker ga je korak za korakom ovirala cesarska savojska vojska, smatrajoč komuniste že tedaj za svoje prirodne zaveznike. Robotti, Cerutti in druge savojske vojaške veličine so gradile svoj izdajalski koncept za bodočnost in so pri tem računale na pomoč komunistov kot bodočih sobojevnikov. Tako je naše ljudstvo prišlo med savojsko nakovalo in komunistično kladivo ter z obeh strani prejemalo udarce, ne da bi se moglo učinkovito braniti pred posledicami brezvestne zarote.

Zaradi Badoglijeve kapitulacije so se prilike iz temelja spremenile. Združeni komunisti in savojci, ki so se bili zanašali drug na drugega, so pokazali vso svojo nemoč, brž ko se je na drugi strani pokazala trdna volja po odporu, samoobrambi in borbi. Komunistična moč, ki je rastla pod zaščito cesarske laške vojske, je začela pešati, obenem pa je postalo očito, da je badoljevski prispevek komunistom prinesel le trenutne ugodnosti.

Z množičnimi pokoli protikomunističnih Slovencev v septembru in oktobru je zabeležen višek žalostnih komunističnih »uspehov«, kasneje pa je bila komunistična »vojska« deležna le še občutnih porazov. Velikodušna pomoč nemške oboružane sile je omogočila, da so komunisti prejeli uničujoče udarce, še preden se je dokončno organizirala slovenska ljudska vojska v obliki domobranstva. Sedaj naraščata moč in udarna sila našega domobranstva od tedna do tedna, vzporedno pa neprestano pada ustrahovalna sila komunizma.

Naše ljudstvo je trdno odločeno, da izvede borbo do konca. Zaveda se, da brani pri tem vekovne pridobitve človečanske omike in delo mnogih pokolenj davnih slovenskih prednikov. Na svoje prapore si ni zapisalo osvete, marveč zahteva le pravično kazen za zločince, ki so otvorili bratomorni boj ter brezobzirno prelivali slovensko kri v imenu našemu narodu tuje in odvratne komunistične zablode.

— k.

Ameriški očividec o letalski bitki nad Nemčijo

Bern, 13. jan. R. Po poročilu agencije »United Press« iz Londona podajajo točna poročila iz ameriškega letalskega oporišča sedaj pravo sliko o veliki letalski bitki, ki se je odigrala v torek nad Nemčijo med ameriškimi in nemškimi letali. Po izjavah vseh letalcev so nemški lovci napadli s tako srditostjo, kakor je doslej še niso doživeli. Nemški lovci so sestrelili »cele skupine« bombnikov. Odtod izvirajo razmeroma visoke izgube ameriških bombnikov. Neki letalec je izjavil, da ni verjel, da bi se vrnil s tega poleta. Mnogi lovci, ki so streljali iz vseh cevi, so se približali ameriškim bombnikom celo na 25 metrov.

Invazija bo za zaveznike tretje presenečenje

Madrid, 14. jan. R. Vojaški sodelavec španskega lista »Pueblo« se bavi v komentarju z vojaškim položajem na italijanskem bojišču in pravi, da je anglosaško vojaško poveljništvo po precenjevanju uspešnosti sovjetsko-ruske ofenzive doživelo v Italiji svoje drugo veliko presenečenje. Kljub tvarni in številčni premoči boljševikom ni uspelo oslabiti nemške vzhodne fronte in tudi v Italiji so zavezniške vojske potrebovali več ko tri mesece, da so prišle naprej. Če si sedaj obeta general Eisenhower kak uspeh od nadaljnjega bojišča v zapadni Evropi, moramo glede na lakonične besede maršala Rommela: »Mi smo dobro pripravljeni« sklepati, da bodo zavezniki pri svoji nameravani akciji doživeli tretje veliko razočaranje.

Pogreb dveh kočevskih junakov

Ljubljana, 14. januarja.

Danes ob pol 3. je bil z Žal pogreb nadaljnjih dveh kočevskih junakov domobrancev, **Jožeta Meglena** in **Antona Umbergerja**, ki sta se junaško žrtvovala za rešitev in boljšo bodočnost slovenskega naroda. Krsti s trupli obeh junakov sta čakali na zadnjo pot v kapelici sv. Frančiška na Žalah, kamor so se hodili poklanjat spominu obeh padlih borcev številni meščani in meščanke. Na vsaki krsti je bil po en krasen venec s slovensko trobojko, prvi od g. prezidenta Pokrajinske uprave divizijskega generala Leona Rupnika, drugi pa od kočevskih soborcev umrlih junakov. Več vencev so poklonili tudi ljubljanski domobranci. Ves čas, ko sta bili krsti izpostavljeni v kapelici sv. Frančiška, se je izmenjavala častna straža, ki sta jo sestavljala po dva domobranca v bojni opremi.

Tik pred pol 3. je prikorakal pred Žale častni vod domobrancev, ki se je postrojil pred vhodom, njegov poveljnik pa se je šel poklonit mrtvima junakoma. Ko so domobranci prinesli krsti pred molilnico, je domobranski kurat g. Križaj ob asistenci dveh duhovnikov opravil pogrebne obrede, medtem ko je častni vod zavzel stav »mirno« in s tem počastil spomin junaško padlih tovarišev. Potem se je zvrstil pogrebni sprevod. Na čelu je korakal domobranec s križem, za njim so domobranci nesli venca prezidenta Pokrajinske uprave in kočevskih soborcev, dočim so z ostalimi venci pokrili krsti na avtomobilu. Vencem je sledil častni vod, za duhovščino pa je častna straža domobrancev v čeladah in z nasajenimi bajoneti spremljala avtomobil s krstama. Skupina domobrancev je zaključila žalni sprevod, ki je imel strogo vojaški značaj in so se ga od civilistov zato udeležili le nekateri sorodniki in znanci, ki se mude v Ljubljani.

V jasnem zimskem popoldnevu je vodila zadnja pot oba padla junaka preko Ljubljanskega polja na Grad, kjer bosta čakala Vstajenja na Pokopališču junakov ob strani svojih kočevskih soborcev ki že tam počivajo. Ljudje po ulicah, katere je pasiral preprosti sprevod, so povsod spoštljivo počastili spomin fantov, ki sta padla za svoj narod v borbi proti njegovemu uničevalcu, komunizmu.

Javna zahvala

Vojni ujetniki in civilni internranci iz Srbije in Črne gore, kateri se na povratku iz Italije nahajamo v Ljubljani v splošni bolnišnici, smatramo za posebno dolžnost, da se zahvalimo gospodu prezidentu generalu Leonu Rupniku za njegovo veliko pozornost ob praznovanju našega božiča in novega leta.

Za to se mu najiskreneje zahvaljujemo.

Istočasno smo dolžni zahvalo upravi splošne bolnišnice in osebju za veliko skrb za nas ter Rdečemu križu za darila, kakor tudi podporni pisarni škofijskega ordinariata, g. proti Matkoviču Bogdanu in vsem drugim, ki so se spomnili nas vseh, ki se nahajamo daleč od rojstne hiše.

V imenu vseh tovarišev

Plamenac Pavle
splošna bolnišnica, int. oddel

Verordnung

über die Sperrstunde und die Polizeistunde in der Operationszone »Adriatisches Küstenland«.

Auf Grund der mir erteilten Ermächtigung ordne ich zur Aufrechterhaltung der öffentlichen Ruhe, Sicherheit und Ordnung an:

Artikel 1. Das Betreten und Befahren der öffentlichen Strassen, Plätze und Wege kann für bestimmte Zeiten (Sperrstunde) verboten werden.

Artikel 2. Beginn und Ende der Sperrstunde bestimmen im Wege der Verwaltungsanordnung die örtlich zuständigen Präfekten, für die Provinz Laibach der Chef der Provinzialverwaltung. Die Sperrzeiten werden in der üblichen Weise bekanntgemacht.

Artikel 3. Das Verbot, öffentliche Strassen, Plätze und Wege während der Sperrstunde zu betreten oder zu befahren, gilt nicht für die Angehörigen der Deutschen Wehrmacht, der Deutschen Polizei, des Deutschen Wehrmachtsgefolges, für die Einsatzkräfte Deutscher Dienststellen und für sonstige Reichsdeutsche, die sich in dienstlichem Auftrage oder aus sonstigen Gründen im Gebiet der Operationszone aufhalten und sich durch einen gültigen deutschen Lichtbildausweis über ihre Person ausweisen. Das Verbot gilt nicht für die Angehörigen der italienischen Wehrmacht, die italienischen Polizei, der landeseigenen Verwaltungen und der landeseigenen Selbstschutzverbände während der Ausübung ihrer dienstlichen Obliegenheiten. Von dem Verbot können auf Antrag ferner die Personen ausgenommen werden, deren berufliche Pflichten im überwiegenden öffentlichen Interesse das Betreten und Befahren der öffentlichen Strassen, Plätze und Wege auch während der Sperrstunde erforderlich machen. Über den Antrag entscheiden die örtlich zuständigen Präfekten, für die Provinz Laibach der Chef der Provinzialverwaltung. Dem Antragsteller ist im Genehmigungsanfall eine Bescheinigung des Inhaltes auszustellen, dass er in Ausübung seines Berufes von der Innehaltung der Sperrstunde allgemein oder für bestimmte Zeiten befreit ist.

Artikel 4. Bei Fliegeralarm oder Fliegerangriffen während der Sperrstunde ist das Betreten und Befahren der öffentlichen Strassen, Plätze und Wege den Personen gestattet, welche a) für die Abwehr etwa eintreender Schäden und zur Behebung von Notständen eingesetzt werden (Luftschutzeinsatzkräfte); b) die öffentlichen Luftschutzräume aufsuchen oder c) aus Gründen gemeiner Not ihre Luftschutzräume verlassen müssen. Diejenigen Personen, welche nicht den Luftschutzkräften angehören, haben auf der Strasse den Anweisungen der Sicherheits- und Ordnungsorgane der Luftschutzleitung unbedingt Folge zu leisten. Sofern nicht Gründe gemeiner Not ihr Verbleiben auf den öffentlichen Strassen, Plätzen und Wegen erfordern, haben sie spätestens 1 Stunde nach dem Ende des Fliegeralarms oder des Fliegerangriffs die Strasse wieder zu verlassen.

Artikel 5. Öffentliche Lokale und Vergnügungsstätten jeder Art, einschliesslich der Theater und Lichtspielhäuser, haben 1 Stunde vor Beginn der Sperrstunde ihre Vorführungen zu beenden und die Abgabe von Speisen und Getränken an ihre Gäste einzustellen.

Artikel 6. Ich ermächtige die örtlich zuständigen Präfekten, Ausnahmen von diesen Bestimmungen auf Grund der örtlich vorliegenden Gegebenheiten zuzulassen.

Artikel 7. Verstösse gegen die Bestimmungen dieser Verordnung werden mit Geldstrafe und mit Freiheitsstrafe oder mit einer dieser Strafen geahndet.

Triest, den 22. Dezember 1943.

Der Oberste Kommissar:
RAINER e. h.

Naredba

o prepovedi kretanja in policijski uri na operacijskem ozemlju Jadransko Primorje

Na podlagi prejetih pooblastil **odrejam** v svrho vzdrževanja javnega miru, varnosti in reda sledeče:

Čl. 1. Hoja in vožnja po javnih cestah, trgih in poteh se lahko prepove za gotove čase (prepoved kretanja).

Čl. 2. Začetek in konec prepovedi kretanja določajo potom upravne naredbe krajevno pristojni prefekti, za Ljubljansko pokrajino pa šef pokrajinske uprave. Čas prepovedi kretanja se objavlja na običajni način.

Čl. 3. Prepoved hoje in vožnje na javnih cestah, trgih in poteh ob času prepovedi kretanja ne velja za pripadnike nemške vojske, nemške policije, uradništva nemške vojne sile, osebja, ki je na razpolago nemškim uradom, ter za siceršnje Nemce iz Rajha, ki se zadržujejo po službenem nalogu ali iz drugih razlogov na področju operacijskega ozemlja ter se glede svoje osebe izkažejo z veljavno, s fotografijo opremljeno nemško izkaznico. Prepoved ne velja za pripadnike italijanske vojske, italijanske policije, lastne deželne uprave in lastnih deželnih samoobrambnih oddelkov za časa izvrševanja njihovih službenih nalog. Od prepovedi se lahko na predlog izvzamejo nadalje one osebe, čigar službena dolžnost zahteva v pretežno javnem interesu njih hojo in vožnjo po javnih cestah, trgih in poteh tudi ob času prepovedi kretanja. O predlogu odločajo krajevno pristojni prefekti, za Ljubljansko pokrajino pa šef pokrajinske uprave. Predlagatelju se mora v primeru ugoditve izročiti listina, da je v izvrševanju svojega poklica sploh ali ob gotovih časih oproščen od upoštevanja prepovedi kretanja.

Čl. 4. Ob zračnem alarmu ali zračnih napadih za časa prepovedi kretanja je hoja in vožnja po javnih cestah, trgih in poteh dovoljena onim osebam, ki a) se uporabljajo za zaščito morebiti nastalih poškodb in za odvrnitev nesreč (moštvo zračne zaščite); b) se podajo v javna zaklonišča, ali c) morajo iz razloga splošne sile zapustiti svoja zaklonišča. Osebe, ki ne pripadajo moštvu zračne zaščite, se morajo na cesti brezpogojno pokoravati odredbam organov za varnost in red pri zračni zaščiti. V kolikor ne zahtevajo razlogi splošne sile, da ostanejo na javnih cestah trgih in poteh, morajo pozneje najdalj eno uro po končanem zračnem alarmu ali zračnem napadu cesto zopet zapustiti.

Čl. 5. Javni lokali in vsakovrstna zabavišča, vštete tudi gledališča in kinematografi, morajo eno uro pred pričetkom časa, tekom katerega je kretanje prepovedano, končati svoja predvajanja in ustaviti razdelievanje jedil in pijač svojim gostom.

Čl. 6. Krajevno pristojne prefekte pooblaščam, da dovolijo na podlagi obstoječih lokalnih prilik, izjeme od gornjih določil.

Čl. 7. Kršitve določil gornje naredbe se kaznujejo z denarno kaznijo in s kaznijo na prostosti ali z eno izmed obeh kazni.

Trst, 22. decembra 1943.

Der Oberste Kommissar:
Rainer l. r.

Strah ima velike oči

Če samo bežno pregledamo zgodovino, zlasti pa, če si ogledamo dogodke polpreteklih in sedanjih dni, vidimo, da je resničen stari pregovor »strah ima velike oči«. Vsakomur je nedvomno še v spominu, kako je bilo v začetku leta 1942., v tistih dneh, ko so začele na pošteni del slovenskega naroda deževati najrazličnejše grožnje s strani OF. Kadar so njeni agenti zahtevali od tega ali onega premožnejšega prebivalca kakršno koli vsoto denarja ali kakršno koli drugo pomoč, so jo tudi vedno dobili. Le redki so bili toliko značajni in pogumni, da so se drznili upreti se izsiljevalnim zahtevam. Seveda se je tudi zgodilo, da je ta ali oni plačal svoj upravičeni odpor z življenjem. Ni pa dvoma, da bi se to ne bilo nikdar zgodilo, če bi bili vsi tako značajni in odločni. Na žalost pa se je večina dala zapeljati ali ustrahovati in je ugodila tolovajskim zahtevam, bodisi iz bojazni za lastno kožo, bodisi v neupravičenem upanju, da bodo s tistimi lirami odkupili svoje življenje in premoženje. Bili so med njimi tudi taki, ki so špekulirali, da se bodo na ta način lahko v obetanem »raju« uvrstili med vodilne osebnosti.

In potem se je zgodilo, da so tudi tisti, ki so sami pomagali razbojnikom, padali pod morilskimi streli svojih podpirancev. In zgodilo se je tudi, da so bile zahteve za podpore zmerom gostejše in zmerom večje. Čim več je kdo enkrat dal, tem več je moral dajati v bodoče in v zmerom večji nevarnosti je bil, da se bo, če ne bi mogel ali hotel več dajati, smrtno zameril brezvestnim izkoriščevalcem ter zapadel njih maščevanju.

Danes, ko je slovensko domobranstvo na svojem zmagovitem pohodu, se zdi neverjetno, kako je bilo mogoče še v polpreteklih dobi, da se je pri belem dnevu v tej ali oni hiši v osrčju Ljubljane zglasil neznanec, bodisi v obleki pismonoše ali badoljevskega vojaka ali celo duhovnika, bodisi v navadni obleki, povprašal po tem ali onem stanovalcu, kakor mu je pač bilo naročeno, in ga s kakršno koli pretvezo povabil na stopnice, na hodnik, v vežo ali na vrt, ali pa kar vstopil, izvršil umor in potem brez sledu izginil. Ljubljančani vedo, da v polpretekli dobi, ko so se po našem lepem mestu sprehajali badoljevski častniki, ni bil prijet skoro noben morilec. Vendar, če nepristransko gledamo na te temne dni, ki jih prebivalstvo ne bo nikdar pozabilo, na dni, ko so se vršile dan za dnevom proslule blokade in se obenem vrstili komunistični umori, si moramo priznati, da smo bili teh grozot deloma tudi sami krivi. Če bi bili v tistih dneh bolj odločni in če bi se ne pustili kar tako strahovati od ljudi, ki jim je bil vsak zakon tuj, od eksponentov kominterne, bi se kaj takega ne bilo moglo zgoditi. Prištedeni bi bili potoki poštene slovenske krvi in cela vrsta mladih nedolžnih ljudi bi lahko še zmeraj živela.

Danes vidimo, kako močno orožje je lahko strah. Ne samo strah kot tak, temveč strah, ki si ga ustvari zaslepljenost. Tak strah je igral odločilno vlogo mnogokrat v zgodovini in mnoge bitke so bile izgubljene prav zaradi strahu in zaslepljenosti. Tako je bilo tudi pred več ko 130 leti, ko so Francozi oblegali Ljubljano. Kakor ve povedati kronika, so v tistih usodnih dneh obleganci mislili, da napada Ljubljano ogromna vojska z najboljšo opremo in so se napadalcev vsi skupaj tako bali, da je mesto padlo na način, ki nikakor ni bil vreden, da se uvrsti med vojaške dogodke.

Zato je danes, ko se slovenski narod dviga iz razvalin in lastne krvi, neobhodno potrebno, da enkrat za vselej obračunamo z omahovanjem, z neodločnostjo in plahostjo ter da se vsi pošteni Slovenci strnemo in neustrašeno vržemo v boj proti brezvestnim komunističnim izkoreninjencem in sovražnikom slovenskega naroda.

R—k.

Položaj v južni Italiji

Berlin, 13. jan. DNB. Med tem ko so glavne sile ameriške 5. armade včeraj nadaljevale pri še večjih žrtvah svoje poizkuse prodorov v smeri proti Cassinu, so nastopile druge invazijske čete s povečanimi razbremenilnimi manevri pri Cariglianu, kakor tudi v severnem delu bojišča na Apeninih.

Pri tem so prepustile nemške prednje straže nekemu ojačenemu ameriškemu polku začasno južno obrežje Verminta, pa samo zato, da bi s tem olajšale popoln nastop vsega nemškega obrambnega orožja. Ponovni poizkusi za prekoračenje reke s strani sovražnika so imeli krvav konec in ostanki napadalcev so se morali vrniti na izhodne postojanke. V Gariglianovem loku pri San Ambrogiju, je propadel sunek ameriških sil že pri napadu na nemško mostišče na južnem bregu.

Na glavnem bojišču med Vio Ersilino in Vittcusom so se nemške gorske baterije in težki metalci min na gorovju Monte Trocija šele sedaj prav razvili. Udeležili so se uničujočega bombardiranja ameriških čet v in pri Cervaru. Tamkajšnja približevanja in zbirališča napadalcev so ležala v najlepši oddaljenosti v ognju težkega nemškega orožja. Ruševine vasi Cervaro so dobili Američani šele potem, ko so bili iz njih z nemškimi protisunki že petkrat pregnani. Močno so bili tu zdelani oddelki že večkrat tepene ameriške 34. pehotne divizije, ki je bila pravkar ponovno izpopolnjena.

V sosednem severnem apeninskem odseku so odnesle maroške in alžirske čete iz napada na nemške gorske utrdbe na Monna Casali in pri Allafondati krvave glave. Nemška brza bojna letala so posegla tu in na drugih mestih z dobrim uspehom v boje na zemlji. Občuten udarec so zadala angloameriškemu oskrbovalnemu oporišču v Cerabuolu (severozapadno od Filignana). Najprej so prisilila dve protiletalski bateriji k molku, nato pa so vrgla svoje bombe na skladišča, bivališča čet in na zbirališča vozil za invazijske čete. Pri ponovnih preletih je bilo opaženih več požarov.

V jadranskem vzhodnem odseku je narastlo topniško delovanje britanske 8. armade, na katero pa so težke nemške baterije energično odgovorile. Napadalne priprave imperialnih čet se nadaljujejo. Pri Taverni Nuovi so nemške udarne čete podnevi in ponoči vdrle v britanske postojanke ter so privedle več skupin ujetnikov.

Presenetljiv napad na sovražnikova zbirališča

Berlin, 14. jan. DNB. Na južnoitalijanskem bojišču so izvršila nemška bojna letala 11. in 12. januarja presenetljive bombne napade na sovražnikova zbirališča čet v krajih bojišč pri Ortoni, Orsogni in Venafru. Skupine bomb so padle na poslopja in med razpostavljena vozila. Opaženi so bili močni požari, ki so razvijali črn dim — očividno so bila zadeta skladišča pogonskih sredstev. Neka sovražna protiletalska baterija je morala vsled bombardiranja prenehati s svojim ognjem. Nemški lovski letalci so bojna letala uspešno ščitili pred sovražnimi lovci. Protiletalske baterije v sestavu letalstva so javile 12. januarja sestrelitev štirih angloameriških bombnikov, ki so se goreči zrušili, deloma nad sprednjimi bojnimi črtami, deloma pa v zaledju.

Montgomery o nemških četah v Italiji

Ženeva, 14. jan. R. Po »Daily Sketchu« je izjavil general Montgomery o nemških četah v Italiji:

»Nemec je izredno dober, sijajno izvežban in prvovrsten vojak. Onih nekaj ujetnikov, ki so bili zajeti na italijanskem bojišču, se izborno obnaša. Zlasti najmlajši so zelo navdušeni narodni socialisti, ker so zrasli v pokretu Hitlerjeve mladine, jih preveva narodnosocialistična miselnost ter so vsled tega popolnoma sigurni zmage. Oni sploh ne dvomijo, kdo bo zmagal.«

To izjavo generala Montgomeryja ponavlja list še enkrat dobesedno v svojem dnevnem uvodniku o položaju, kjer poudarja, da je general posebno podčrtal prav ta svoja izvajanja.

6 sovražnikovih bombnikov sestreljenih nad Atiko

Berlin, 14. jan. DNB. Nemško protiletalsko topništvo je v noči na 12. januar sestrelilo nad grškim polotokom Atiko štiri angleške bombnike, potem ko je že prejšnjega dne zbilo dva štirimotorna sovražna bombnika nad istim ozemljem.

Zapet dve komunistični tolpi uničeni v Bosni

Berlin, 14. jan. R. V severni Bosni sta bili napadeni in uničeni dve manjši komunistični tolpi. Tolovaji so izgubili nad 200 padlih. Čistilnih operacij so se udeležili tudi deli neke kozaške divizije.

Boj proti tolpam na dalmatinskih otokih

Berlin, 14. jan. R. Nemška bojna in lovska letala so napadla manjše luke na dveh dalmatinskih otokih, ki sta zasedena od uporniških tolp. S strojnicami so zažgala dve tovorni jadrnici in več manjših ladij. Bencinski sodi, s katerimi so bile natovorjene te ladje, so se vneli ter so zato ladje eksplodirale in se goreče potopile.

Bolgarske vojne morale ni mogoče streti

Sofija, 14. jan. R. Glede na hud teroristično napad, ki ga je doživela v zadnjih dneh bolgarska prestolnica, piše »Zora«, da si je bolgarski narod v petih stoletjih najtršega zatiranja izvojeval z neštetimi žrtvami med njimi tudi z ženami in otroci svojo svobodo. Tako žilav in v bojih prekaljen narod se ne dá omajati z novim terorjem. Žrtve, ki so padle, bodo še bolj utrdile voljo bolgarskega naroda in bodo mobilizirale njegove obrambne sile proti vsakomur, ki bi se hotel dotakniti svobode in neodvisnosti bolgarskega naroda.

Darujte za Zimsko pomoč!

Gospodarstvo

Reichskreditkassenscheine kot plačilno sredstvo vojske

Nemška revija »Bankwirtschaft« objavlja zanimiv pregled o vlogi bankovcev »Reichskreditkassenscheine« kot plačilnega sredstva vojske v zasedenih deželah. Že v prvem začetku so bili ti bankovci ustvarjeni v ta namen. Pri tem je bilo odločilno, da mora biti nemška vojska v zasedenem ozemlju pri svojih nakupih neodvisna od razpoložljivosti plačilnih sredstev v nacionalni valuti dotične dežele. Pogosto je bilo treba izpolniti tudi vrzeli, ki v vojnih časih nastajajo v denarnem prometu. Zato so bili bankovci »Reichskreditkassenscheine« od prvega početka namenjeni zgolj plačilnemu prometu v zasedenih deželah in v Nemčiji niso nikdar imeli plačilne sposobnosti.

Skoraj v vseh deželah, ki jih je zasedla nemška vojska, so bili izdani Reichskreditkassenscheini, ki pa so jih po večini kmalu vzeli iz prometa. Zato so danes v prometu le še v redkih zasedenih področjih, tako na primer v zasedenih vzhodnih deželah in v Črni gori. Razen tega sta še dve področji, kjer ti bankovci niso samo plačilno sredstvo vojske, temveč nadomeščajo nacionalno valuto. Eno teh področij je Vzhodna dežela (baltske države), kjer je bila sicer ustanovljena posebna novčanična banka za to področje, ki pa je proglasila Reichkreditkassenscheine kot zakonito plačilno sredstvo. Podobna ureditev velja v Transnistriji (deželi med Dnjestrom in Bugom pod rumunsko upravo), kjer so Reichskreditkassenscheini po razveljavljenju rublja zakonito plačilno sredstvo.

V jugovzhodnih deželah ti bankovci že od početka niso prišli v večjem obsegu v promet, razen v Srbiji, kjer pa so jih tudi kmalu vzeli iz prometa. V Albaniji so izvršene že vse priprave, da se uredi oskrba vojske z albanskimi franki, zlasti po novi ureditvi albanske valute, ki je postala zopet samostojna valuta. V Norveški in Danski kakor tudi v Nizozemski je od prvega začetka uspelo oskrbovati nemško vojsko z nacionalno valuto dotičnih dežel, kolikor pa so prišli v promet Reichskreditkassenscheini, so jih po kratkem času vzeli iz prometa.

Ob zasedbi Italije v lanski jeseni je nemška vojska plačevala v začetku z bankovci Reichskreditkassenscheine. Po obnovi fašističnega režima so bili v novembru ti bankovci zopet vzeti iz prometa.

Razmeroma dolgo so se držali v prometu Reichskreditkassenscheini v Franciji in v Belgiji, četudi ni bilo v prometu nikoli mnogo teh bankovcev, ker so sproti pritekali k blagajnam Francoske banke, ki jih je odkupila za franke in jih obračunala na breme računa zasedbenih stroškov, ki jih mora plačevati Francija. Ker pa se je izkazalo, da prihajajo Reichkreditkassenscheini iz ruskega zasedenega ozemlja v Francijo v zameno za franke, so bili vzeti iz prometa, in sicer v Belgiji v avgustu 1942, v Franciji pa v decembru lanskega leta. Odslej se tudi v teh dveh deželah ne izdajajo več in jih prebivalstvo tudi ni dolžno vzeti v plačilo.

Obtok bankovcev Reichkreditkassenscheine je znašal ob koncu leta 1942 okrog 2,6 milijarde mark. V lanskem letu se je najprej nekoliko povečal (zlasti po zasedbi Italije), sedaj pa zopet nazaduje. Promet s temi bankovci oskrbujejo v zasedenih deželah posebne blagajne (Reichskreditkassen), ki jih je bilo ob koncu leta 1942 skupaj 52. V vseh zasedenih deželah, tudi v tistih, kjer so bankovci Reichskreditkassenscheine vzeti iz prometa, nadaljuje posluje nekaj teh blagajn, ki so prevzele nalogo oskrbovati edinice nemške vojske z nacionalnimi plačilnimi sredstvi dotične dežele. Kajti bankovci Reichskreditkassenscheine so nadalje važno plačilno sredstvo za pripadnike vojske, bodisi za stotisoče vojakov, ki potujejo na dopust ali so na službenem potovanju, ali za pripadnike edinic, ki se prevažajo iz ene dežele v drugo. Tako so za pripadnike vojske ti bankovci najbolj primerno plačilno sredstvo, na podlagi katerega dobe v eni ali v drugi zasedeni deželi pri blagajnah v zamenjavo potrebna plačilna sredstva v nacionalni valuti dotične dežele.

GOSPODARSKE VESTI

= **Obvezna ustanovitev rezerv žita in moke v Rumuniji.** Zaradi pomanjkanja primernih skladišč za žito in moko je rumunsko ministrstvo za oskrbo spričo obilne žitne letine odredilo, da morajo imeti mlini določeno nedotakljivo rezervo žita, pekarne pa morajo držati nedotakljivo rezervo moke. Neupoštevanje gornjega predpisa se bo kaznovalo po določbah zakona o sabotaži.

= **Ameriški državni dolg se je od leta 1932. podesetoril.** Nemška revija »Deutsche Volkswirtschaft« razpravlja o naraščanju državnega dolga Zedinjenih držav in ugotavlja, da je znašal ameriški državni dolg sredi leta 1932. 19 milijard dolarjev, sredi 1943 pa je dosegel 137 milijard dolarjev. V kratkem bo državni dolg Zedinjenih držav narasel na 190 milijard dolarjev, tako da bo dosegel desetkratno višino dolga iz leta 1932. Še nikoli v zgodovini ni državni dolg katerekoli dežele v zlati valuti losegel tako višino. Zaradi odpora ameriškega kongresa proti uvedbi novih davkov morajo Zedinjene države pretežni del vojnih stroškov kriti z zadolževanjem. Samo v tekočem proračunskem letu mora zakladni urad najeti za 70 milijard dolarjev novih posojil.

Verordnung

zum Schutz der Wirtschaft.

Auf Grund der mir erteilten Ermächtigung ordne ich an:

Artikel 1. Wer die Bedarfsdeckung der Wirtschaft dadurch gefährdet, dass er vorsätzlich falsche Angaben über den Bedarf oder Bestand an Arbeitskräften, über den Bedarf oder die Vorräte an für die Wirtschaft wichtigen Rohstoffen, Materialien, Erzeugnissen, Maschinen oder Geräten macht, wird mit Freiheitsentzug, in besonders schweren, die Wirtschaft erheblich beeinträchtigenden Fällen mit dem Tode bestraft. Daneben kann auf Geldstrafen in unbeschränkter Höhe erkannt werden.

Artikel 2. Falsche Angaben macht auch derjenige, der eine Meldung, zu der er verpflichtet ist, vorsätzlich nicht oder nicht vollständig erstattet.

Artikel 3. Für die Aburteilung ist der Sondergerichtshof für die öffentliche Sicherheit zuständig. Die Strafverfolgung tritt nur auf Verlangen derjenigen Behörde ein, deren Anfrage der Täter unwahr, unvollständig oder nicht beantwortet hat.

Triest, am 30. Dezember 1943.

Der Oberste Kommissar:
RAINER e. h.

Naredba

o zaščiti gospodarstva.

Na podlagi prejetih pooblastil **odrejam**:

Čl. 1. Kdor ogroža možnost kritja potreb za gospodarstvo s tem, da namerno dà napačne podatke 1) o potrebi ali o obstoju delovnih sil, 2) o potrebi ali o zalogah za gospodarstvo važnih surovin, tvarin, izdelkov, strojev ali orodja, se kaznuje s kaznijo na prostosti, v posebno težkih primerih, ki občutno škodijo gospodarstvu, pa s smrtjo. Razen tega se izrekajo lahko tudi denarne kazni do neomejene višine.

Čl. 2. Napačne podatke daje tudi oni, ki namerno ne vloži obvezne prijave, ali je ne vloži popolnoma.

Čl. 3. Za presojo je pristojno posebno sodišče za javno varnost. Kazenski pregon se uvede samo na zahtevo dotične oblasti, na katere vprašanje je dal obtoženec neresničen, nepopoln ali sploh nikak odgovor.

Trst, 30. decembra 1943.

Der Oberste Kommissar:
Rainer l. r.

Izpopolnite hišna zaklonišča

O priliki pregledov hišnih zaklonišč, ki so jih v mestu Ljubljani izvršili službeni organ mestnega poglavarstva, je bilo ugotovljenih več pomanjkljivosti glede ureditve in opreme zaklonišč, o katerih nedostatkih je bil obveščen hišnik, lastnik ali upravitelj hiše.

Ker posamezniki kljub prejetim navodilom, niso ničesar storili v korist hišne zaščite stanovalcev in poslopij ter celo omalovažujejo zakonske in oblastne odredbe, uprava policije opozarja in poziva hišne lastnike, naj odpravijo vse pri njih ugotovljene nedostatke v roku 15 dni. Po preteku tega roka bo uprava policije po svojih odnosno po odrejenih organih izvršila ponovne preglede ter se bo proti onim, ki predpisov in navodil niso upoštevali, kazensko postopalo.

Obenem se pozivajo vsi hišni starešine, da pregledajo zaklonišča v hišah, za katere so odrejeni, in da ob ugotovitvi nedostatkov prijavijo kršitelje upravi policije, oddelku za protiletalsko zaščito radi uvedbe kazenskega postopka.

Opozorilo učiteljstvu

Učitelji in učiteljice, ki so se na poziv v časopisih priglasili upravitelj stvom ljudskih šol v Ljubljani (begunci iz Dolenjske in oni, ki stanujejo v Ljubljani, poučujejo pa po okoliških šolah izven mestne meje), naj se danes 15. januarja ali v ponedeljek 17. januarja dopoldne gotovo zglase na upraviteljstvih, kjer so prijavljeni.

Potniški promet na progi Ljubljana—Šmarje Sap

Pričenši z današnjim dnem 14. t. m. vozi na progi Ljubljana—Šmarje—Sap tudi večerni par potniških vlakov do in od postaje Šmarje—Sap:

Odhod iz Ljubljane ob 18., prihod v Šmarje—Sap: ob 18.32.

Odhod iz Šmarje—Sapa ob 18.35, prihod v Ljubljano ob 19.01.

Železniški promet Ljubljana—Grosuplje otvorjen

Pričenši s ponedeljkom, 17. januarja t. l. se otvori potniški promet na progi Ljubljana—Grosuplje z naslednjimi odhodi in prihodi vlakov:

Smer Ljubljana—Grosuplje:

odhodi iz Ljubljane ob: 7.50, 12.31 in 18.00;

prihodi v Grosuplje ob: 8.26, 13.07 in 18.38.

Smer Grosuplje—Ljubljana:

odhodi iz Grosuplja ob: 8.40, 13.16 in 18.52;

prihodi v Ljubljano: ob 9.12, 13.47 in 19.25.

Vse ukrepe protiletalske zaščite vodi oblastveno imenovani hišni starešina. Ravnajte se po njegovih navodilih!

Ob alarmu naj stanovalci hiš zapuste stanovanje in zaklenejo vrata. Stanovanjske ključe naj izroče v kuvertah, kamor je že prej vsaka stranka napisala priimek, hišnemu starešini za primer, da bi ga ta potreboval pri kontrolnih pregledih med alarmom.

Pogreb dveh kočevskih junakov

Ljubljana, 14. januarja.

Danes ob pol 3. je bil z Žal pogreb nadaljnjih dveh kočevskih junakov domobrancev, **Jožeta Meglena** in **Antona Umbergerja**, ki sta se junaško žrtvovala za rešitev in boljšo bodočnost slovenskega naroda. Krsti s trupli obeh junakov sta čakali na zadnjo pot v kapelici sv. Frančiška na Žalah, kamor so se hodili poklanjat spominu obeh padlih borcev številni meščani in meščanke. Na vsaki krsti je bil po en krasen venec s slovensko trobojko, prvi od g. prezidenta Pokrajinske uprave divizijskega generala Leona Rupnika, drugi pa od kočevskih soborcev umrlih junakov. Več vencev so poklonili tudi ljubljanski domobranci. Ves čas, ko sta bili krsti izpostavljeni v kapelici sv. Frančiška, se je izmenjavala častna straža, ki sta jo sestavljala po dva domobranca v bojni opremi.

Tik pred pol 3. je prikorakal pred Žale častni vod domobrancev, ki se je postrojil pred vhodom, njegov poveljnik pa se je šel poklonit mrtvima junakoma. Ko so domobranci prinesli krsti pred molilnico, je domobranski kurat g. Križaj ob asistenci dveh duhovnikov opravil pogrebne obrede, medtem ko je častni vod zavzel stav »mirno« in s tem počastil spomin junaško padlih tovarišev. Potem se je zvrstil pogrebni sprevod. Na čelu je korakal domobranec s križem, za njim so domobranci nesli venca prezidenta Pokrajinske uprave in kočevskih soborcev, dočim so z ostalimi venci pokrili krsti na avtomobilu. Vencem je sledil častni vod, za duhovščino pa je častna straža domobrancev v čeladah in z nasajenimi bajoneti spremljala avtomobil s krstama. Skupina domobrancev je zaključila žalni sprevod, ki je imel strogo vojaški značaj in so se ga od civilistov zato udeležili le nekateri sorodniki in znanci, ki se mude v Ljubljani.

V jasnem zimskem popoldnevu je vodila zadnja pot oba padla junaka preko Ljubljanskega polja na Grad, kjer bosta čakala Vstajenja na Pokopališču junakov ob strani svojih kočevskih soborcev ki že tam počivajo. Ljudje po ulicah, katere je pasiral preprosti sprevod, so povsod spoštljivo počastili spomin fantov, ki sta padla za svoj narod v borbi proti njegovemu uničevalcu, komunizmu.

Javna zahvala

Vojni ujetniki in civilni interniranci iz Srbije in Črne gore, kateri se na povratku iz Italije nahajamo v Ljubljani v splošni bolnišnici, smatramo za posebno dolžnost, da se zahvalimo gospodu prezidentu generalu Leonu Rupniku za njegovo veliko pozornost ob praznovanju našega božiča in novega leta.

Za to se mu najiskreneje zahvaljujemo.

Istočasno smo dolžni zahvalo upravi splošne bolnišnice in osebju za veliko skrb za nas ter Rdečemu križu za darila, kakor tudi podporni pisarni škofijskega ordinariata, g. proti Matkoviću Bogdanu in vsem drugim, ki so se spomnili nas vseh, ki se nahajamo daleč od rojstne hiše.

V imenu vseh tovarišev

Plamenac Pavle
splošna bolnišnica, int. oddel

Verordnung

über die Sperrstunde und die Polizeistunde in der Operationszone »Adriatisches Küstenland«.

Auf Grund der mir erteilten Ermächtigung ordne ich zur Aufrechterhaltung der öffentlichen Ruhe, Sicherheit und Ordnung an:

Artikel 1. Das Betreten und Befahren der öffentlichen Strassen, Plätze und Wege kann für bestimmte Zeiten (Sperrstunde) verboten werden.

Artikel 2. Beginn und Ende der Sperrstunde bestimmen im Wege der Verwaltungsanordnung die örtlich zuständigen Präfekten, für die Provinz Laibach der Chef der Provinzialverwaltung. Die Sperrzeiten werden in der üblichen Weise bekanntgemacht.

Artikel 3. Das Verbot, öffentliche Strassen, Plätze und Wege während der Sperrstunde zu betreten oder zu befahren, gilt nicht für die Angehörigen der Deutschen Wehrmacht, der Deutschen Polizei, des Deutschen Wehrmachtsgefolges, für die Einsatzkräfte Deutscher Dienststellen und für sonstige Reichsdeutsche, die sich in dienstlichem Auftrage oder aus sonstigen Gründen im Gebiet der Operationszone aufhalten und sich durch einen gültigen deutschen Lichtbildausweis über ihre Person ausweisen. Das Verbot gilt nicht für die Angehörigen der italienischen Wehrmacht, die italienischen Polizei, der landeseigenen Verwaltungen und der landeseigenen Selbstschutzverbände während der Ausübung ihrer dienstlichen Obliegenheiten. Von dem Verbot können auf Antrag ferner die Personen ausgenommen werden, deren berufliche Pflichten im überwiegenden öffentlichen Interesse das Betreten und Befahren der öffentlichen Strassen, Plätze und Wege auch während der Sperrstunde erforderlich machen. Über den Antrag entscheiden die örtlich zuständigen Präfekten, für die Provinz Laibach der Chef der Provinzialverwaltung. Dem Antragsteller ist im Genehmigungsanfall eine Bescheinigung des Inhaltes auszustellen, dass er in Ausübung seines Berufes von der Innehaltung der Sperrstunde allgemein oder für bestimmte Zeiten befreit ist.

Artikel 4. Bei Fliegeralarm oder Fliegerangriffen während der Sperrstunde ist das Betreten und Befahren der öffentlichen Strassen, Plätze und Wege den Personen gestattet, welche a) für die Abwehr etwa eintretender Schäden und zur Behebung von Notständen eingesetzt werden (Luftschutzeinsatzkräfte); b) die öffentlichen Luftschutzräume aufsuchen oder c) aus Gründen gemeiner Not ihre Luftschutzräume verlassen müssen. Diejenigen Personen, welche nicht den Luftschutzkräften angehören, haben auf der Strasse den Anweisungen der Sicherheits- und Ordnungsorgane der Luftschutzleitung unbedingt Folge zu leisten. Sofern nicht Gründe gemeiner Not ihr Verbleiben auf den öffentlichen Strassen, Plätzen und Wegen erfordern, haben sie spätestens 1 Stunde nach dem Ende des Fliegeralarms oder des Fliegerangriffs die Strasse wieder zu verlassen.

Artikel 5. Öffentliche Lokale und Vergnügungsstätten jeder Art, einschliesslich der Theater und Lichtspielhäuser, haben 1 Stunde vor Beginn der Sperrstunde ihre Vorführungen zu beenden und die Abgabe von Speisen und Getränken an ihre Gäste einzustellen.

Artikel 6. Ich ermächtige die örtlich zuständigen Präfekten, Ausnahmen von diesen Bestimmungen auf Grund der örtlich vorliegenden Gegebenheiten zuzulassen.

Artikel 7. Verstösse gegen die Bestimmungen dieser Verordnung werden mit Geldstrafe und mit Freiheitsstrafe oder mit einer dieser Strafen geahndet.

Triest, den 22. Dezember 1943.

Der Oberste Kommissar:
RAINER e. h.

Naredba

o prepovedi kretanja in policijski uri na operacijskem ozemlju Jadransko Primorje

Na podlagi prejetih pooblastil **odrejam** v svrho vzdrževanja javnega miru, varnosti in reda sledeče:

Čl. 1. Hoja in vožnja po javnih cestah, trgih in poteh se lahko prepove za gotove čase (prepoved kretanja).

Čl. 2. Začetek in konec prepovedi kretanja določajo potom upravne naredbe krajevno pristojni prefekti, za Ljubljansko pokrajino pa šef pokrajinske uprave. Čas prepovedi kretanja se objavlja na običajni način.

Čl. 3. Prepoved hoje in vožnje na javnih cestah, trgih in poteh ob času prepovedi kretanja ne velja za pripadnike nemške vojske, nemške policije, uradništva nemške vojne sile, osebja, ki je na razpolago nemškim uradom, ter za siceršnje Nemce iz Rajha, ki se zadržujejo po službenem nalogu ali iz drugih razlogov na področju operacijskega ozemlja ter se glede svoje osebe izkažejo z veljavno, s fotografijo opremljeno nemško izkaznico. Prepoved ne velja za pripadnike italijanske vojske, italijanske policije, lastne deželne uprave in lastnih deželnih samoobrambnih oddelkov za časa izvrševanja njihovih službenih nalog. Od prepovedi se lahko na predlog izvzamejo nadalje one osebe, čigar službena dolžnost zahteva v pretežno javnem interesu njih hojo in vožnjo po javnih cestah, trgih in poteh tudi ob času prepovedi kretanja. O predlogu odločajo krajevno pristojni prefekti, za Ljubljansko pokrajino pa šef pokrajinske uprave. Predlagatelju se mora v primeru ugoditve izročiti listina, da je v izvrševanju svojega poklica sploh ali ob gotovih časih oproščen od upoštevanja prepovedi kretanja.

Čl. 4. Ob zračnem alarmu ali zračnih napadih za časa prepovedi kretanja je hoja in vožnja po javnih cestah, trgih in poteh dovoljena onim osebam, ki a) se uporabljajo za zaščito morebiti nastalih poškodb in za odvrnitev nesreč (moštvo zračne zaščite); b) se podajo v javna zaklonišča, ali c) morajo iz razloga splošne sile zapustiti svoja zaklonišča. Osebe, ki ne pripadajo moštvu zračne zaščite, se morajo na cesti brezpogojno pokoravati odredbam organov za varnost in red pri zračni zaščiti. V kolikor ne zahtevajo razlogi splošne sile, da ostanejo na javnih cestah trgih in poteh, morajo pozneje najdalj eno uro po končanem zračnem alarmu ali zračnem napadu cesto zopet zapustiti.

Čl. 5. Javni lokali in vsakovrstna zabavišča, vštete tudi gledališča in kinematografi, morajo eno uro pred pričetkom časa, tekom katerega je kretanje prepovedano, končati svoja predvajanja in ustaviti razdelievanje jedil in pijač svojim gostom.

Čl. 6. Krajevno pristojne prefekte pooblaščam, da dovolijo na podlagi obstoječih lokalnih prilik, izjeme od gornjih določil.

Čl. 7. Kršitve določil gornje naredbe se kaznujejo z denarno kaznijo in s kaznijo na prostosti ali z eno izmed obeh kazni.

Trst, 22. decembra 1943.

Der Oberste Kommissar:
Rainer l. r.

Strah ima velike oči

Če samo bežno pregledamo zgodovino, zlasti pa, če si ogledamo dogodke polpreteklih in sedanjih dni, vidimo, da je resničen stari pregovor »strah ima velike oči«. Vsakomur je nedvomno še v spominu, kako je bilo v začetku leta 1942., v tistih dneh, ko so začele na pošteni del slovenskega naroda deževati najrazličnejše grožnje s strani OF. Kadar so njeni agenti zahtevali od tega ali onega premožnejšega prebivalca kakršno koli vsoto denarja ali kakršno koli drugo pomoč, so jo tudi vedno dobili. Le redki so bili toliko značajni in pogumni, da so se drznili upreti se izsiljevalnim zahtevam. Seveda se je tudi zgodilo, da je ta ali oni plačal svoj upraviceni odpor z življenjem. Ni pa dvoma, da bi se to ne bilo nikdar zgodilo, če bi bili vsi tako značajni in odločni. Na žalost pa se je večina dala zapeljati ali ustrahovati in je ugodila tolovajskim zahtevam, bodisi iz bojazni za lastno kožo, bodisi v neupravičenem upanju, da bodo s tistimi lirami odkupili svoje življenje in premoženje. Bili so med njimi tudi taki, ki so špekulirali, da se bodo na ta način lahko v obetanem »raju« uvrstili med vodilne osebnosti.

In potem se je zgodilo, da so tudi tisti, ki so sami pomagali razbojnikom, padali pod moritskimi streli svojih podpirancev. In zgodilo se je tudi, da so bile zahteve za podpore zmerom gostejše in zmerom večje. Čim več je kdo enkrat dal, tem več je moral dajati v bodoče in v zmerom večji nevarnosti je bil, da se bo, če ne bi mogel ali hotel več dajati, smrtno zameril brezvestnim izkoriščevalcem ter zapadel njih maščevanju.

Danes, ko je slovensko domobranstvo na svojem zmagovitem pohodu, se zdi neverjetno, kako je bilo mogoče še v polpretekli dobi, da se je pri belem dnevu v tej ali oni hiši v osrčju Ljubljane zglasil neznanec, bodisi v obleki pismonoše ali badoljevskega vojaka ali celo duhovnika, bodisi v navadni obleki, povprašal po tem ali onem stanovalcu, kakor mu je pač bilo naročeno, in ga s kakršno koli pretvezo povabil na stopnice, na hodnik, v vežo ali na vrt, ali pa kar vstopil, izvršil umor in potem brez sledu izginil. Ljubljančani vedo, da v polpretekli dobi, ko so se po našem lepem mestu sprehajali badoljevski častniki, ni bil prijet skoro noben morilec. Vendar, če nepristransko gledamo na te temne dni, ki jih prebivalstvo ne bo nikdar pozabilo, na dni, ko so se vršile dan za dnevom proslule blokade in se obenem vrstili komunistični umori, si moramo priznati, da smo bili teh grozot deloma tudi sami krivi. Če bi bili v tistih dneh bolj odločni in če bi se ne pustili kar tako strahovati od ljudi, ki jim je bil vsak zakon tuj, od eksponentov kominterne, bi se kaj takega ne bilo moglo zgoditi. Prištedeni bi bili potoki poštene slovenske krvi in cela vrsta mladih nedolžnih ljudi bi lahko še zmeraj živela.

Danes vidimo, kako močno orožje je lahko strah. Ne samo strah kot tak, temveč strah, ki si ga ustvari zaslepljenost. Tak strah je igral odločilno vlogo mnogokrat v zgodovini in mnoge bitke so bile izgubljene prav zaradi strahu in zaslepljenosti. Tako je bilo tudi pred več ko 130 leti, ko so Francozi oblegali Ljubljano. Kakor ve povedati kronika, so v tistih usodnih dneh obleganci mislili, da napada Ljubljano ogromna vojska z najboljšo opremo in so se napadalcev vsi skupaj tako bali, da je mesto padlo na način, ki nikakor ni bil vreden, da se uvrsti med vojaške dogodke.

Zato je danes, ko se slovenski narod dviga iz razvalin in lastne krvi, neobhodno potrebno, da enkrat za vselej obračunamo z omahovanjem, z neodločnostjo in plahostjo ter da se vsi pošteni Slovenci strnemo in neustrašeno vržemo v boj proti brezvestnim komunističnim izkoreninjencem in sovražnikom slovenskega naroda.

R—k.

Položaj v južni Italiji

Berlin, 13. jan. DNB. Med tem ko so glavne sile ameriške 5. armade včeraj nadaljevale pri še večjih žrtvah svoje poizkuse prodorov v smeri proti Cassinu, so nastopile druge invazijske čete s povečanimi razbremenilnimi manevri pri Garigliano, kakor tudi v severnem delu bojišča na Apeninih.

Pri tem so prepustile nemške prednje straže nekemu ojačenemu ameriškemu polku začasno južno obrežje Verminta, pa samo zato, da bi s tem olajšale popoln nastop vsega nemškega obrambnega orožja. Ponovni poizkusi za prekoračenje reke s strani sovražnika so imeli krvav konec in ostanki napadalcev so se morali vrniti na izhodne postojanke. V Gariglianovem loku pri San Ambrogiju, je propadel sunek ameriških sil že pri napadu na nemško mostišče na južnem bregu.

Na glavnem bojišču med Vio Ersilino in Vitucusom so se nemške gorske baterije in težki metalci min na gorovju Monte Trocija šele sedaj prav razvili. Udeležili so se uničujočega bombardiranja ameriških čet v in pri Cervaru. Tamkajšnja približevanja in zbirališča napadalcev so ležala v najlepši oddaljenosti v ognju težkega nemškega orožja. Ruševine vasi Cervaro so dobili Američani šele potem, ko so bili iz njih z nemškimi protisunki že petkrat pregnani. Močno so bili tu zdelani oddelki že večkrat tepene ameriške 34. pehotne divizije, ki je bila pravkar ponovno izpopolnjena.

V sosednem severnem apeninskem odseku so odnesle maroške in alžirske čete iz napada na nemške gorske utrdbe na Monna Casali in pri Allafondati krvave glave. Nemška brza bojna letala so posegla tu in na drugih mestih z dobrim uspehom v boje na zemlji. Občuten udarec so zadala angloameriškemu oskrbovalnemu oporišču v Cerabuolu (severnozapadno od Filignana). Najprej so prisulila dve protiletalski bateriji k molku, nato pa so vrgla svoje bombe na skladišča, bivališča čet in na zbirališča vozil za invazijske čete. Pri ponovnih preletih je bilo opaženih več požarov.

V jadranskem vzhodnem odseku je narastlo topniško delovanje britanske 8. armade, na katero pa so težke nemške baterije energično odgovorile. Napadalne priprave imperialnih čet se nadaljujejo. Pri Taverni Nuovi so nemške udarne čete podnevi in ponoči vdrle v britanske postojanke ter so privedle več skupin ujetnikov.

Presenetljiv napad na sovražnikova zbirališča

Berlin, 14. jan. DNB. Na južnoitalijanskem bojišču so izvršila nemška bojna letala 11. in 12. januarja presenetljive bombne napade na sovražnikova zbirališča čet v krajih bojišč pri Ortoni, Orsogni in Venafru. Skupine bomb so padle na poslopja in med razpostavljena vozila. Opaženi so bili močni požari, ki so razvijali črn dim — očividno so bila zadeta skladišča pogonskih sredstev. Neka sovražna protiletalska baterija je morala vsled bombardiranja prenehati s svojim ognjem. Nemški lovski letalci so bojna letala uspešno ščitili pred sovražnimi lovci. Protiletalske baterije v sestavu letalstva so javile 12. januarja sestrelitev štirih angloameriških bombnikov, ki so se goreči zrušili, deloma nad sprednjimi bojnimi črtami, deloma pa v zaledju.

Montgomery o nemških četah v Italiji

Ženeva, 14. jan. R. Po »Daily Sketchu« je izjavil general Montgomery o nemških četah v Italiji:

»Nemec je izredno dober, sijajno izvežban in prvovrsten vojak. Onih nekaj ujetnikov, ki so bili zajeti na italijanskem bojišču, se izborno obnaša. Zlasti najmlajši so zelo navdušeni narodni socialisti, ker so zrasli v pokretu Hitlerjeve mladine, jih preveva narodnosocialistična miselnost ter so vsled tega popolnoma sigurni zmage. Oni sploh ne dvomijo, kdo bo zmagal.«

To izjavo generala Montgomeryja ponavlja list še enkrat dobesedno v svojem dnevnem uvodniku o položaju, kjer poudarja, da je general posebno podčrtal prav ta svoja izvajanja.

6 sovražnikovih bombnikov sestreljenih nad Atiko

Berlin, 14. jan. DNB. Nemško protiletalsko topništvo je v noči na 12. januar sestrelilo nad grškim polotokom Atiko štiri angleške bombnike, potem ko je že prejšnjega dne zbilo dva štirimotorna sovražna bombnika nad istim ozemljem.

Zapet dve komunistični tolpi uničeni v Bosni

Berlin, 14. jan. R. V severni Bosni sta bili napadeni in uničeni dve manjši komunistični tolpi. Tolovaji so izgubili nad 200 padlih. Čistilnih operacij so se udeležili tudi deli neke kozaške divizije.

Boj proti tolpam na dalmatinskih otokih

Berlin, 14. jan. R. Nemška bojna in lovska letala so napadla manjše luke na dveh dalmatinskih otokih, ki sta zasedena od uporniških tolp. S strojnicami so zažgala dve tovorni jadrnici in več manjših ladij. Bencinski sodi, s katerimi so bile natovorjene te ladje, so se vneli ter so zato ladje eksplodirale in se goreče potopile.

Bolgarske vojne morale ni mogoče streti

Sofija, 14. jan. R. Glede na hud teroristično napad, ki ga je doživela v zadnjih dneh bolgarska prestolnica, piše »Zora«, da si je bolgarski narod v petih stoletjih najtršega zatiranja izvojeval z neštetimi žrtvami med njimi tudi z ženami in otroci svojo svobodo. Tako žilav in v bojih prekaljen narod se ne dá omajati z novim terorjem. Žrtve, ki so padle, bodo še bolj utrdile voljo bolgarskega naroda in bodo mobilizirale njegove obrambne sile proti vsakomur, ki bi se hotel dotakniti svobode in neodvisnosti bolgarskega naroda.

Darujte za Zimsko pomoč!

Gospodarstvo

Reichskreditkassenscheine kot plačilno sredstvo vojske

Nemška revija »Bankwirtschaft« objavlja zanimiv pregled o vlogi bankovcev »Reichskreditkassenscheine« kot plačilnega sredstva vojske v zasedenih deželah. Že v prvem začetku so bili ti bankovci ustvarjeni v ta namen. Pri tem je bilo odločilno, da mora biti nemška vojska v zasedenem ozemlju pri svojih nakupih neodvisna od razpoložljivosti plačilnih sredstev v nacionalni valuti dotične dežele. Pogosto je bilo treba izpolniti tudi vrzeli, ki v vojnih časih nastajajo v denarnem prometu. Zato so bili bankovci »Reichskreditkassenscheine« od prvega početka namenjeni zgolj plačilnemu prometu v zasedenih deželah in v Nemčiji niso nikdar imeli plačilne sposobnosti.

Skoraj v vseh deželah, ki jih je zasedla nemška vojska, so bili izdani Reichskreditkassenscheini, ki pa so jih po večini kmalu vzeli iz prometa. Zato so danes v prometu le še v redkih zasedenih področjih, tako na primer v zasedenih vzhodnih deželah in v Črni gori. Razen tega sta še dve področji, kjer ti bankovci niso samo plačilno sredstvo vojske, temveč nadomeščajo nacionalno valuto. Eno teh področij je Vzhodna dežela (baltske države), kjer je bila sicer ustanovljena posebna novčanična banka za to področje, ki pa je proglasila Reichkreditkassenscheine kot zakonito plačilno sredstvo. Podobna ureditev velja v Transnistriji (deželi med Dnjestrom in Bugom pod rumunsko upravo), kjer so Reichskreditkassenscheini po razveljavljenju rublja zakonito plačilno sredstvo.

V jugovzhodnih deželah ti bankovci že od početka niso prišli v večjem obsegu v promet, razen v Srbiji, kjer pa so jih tudi kmalu vzeli iz prometa. V Albaniji so izvršene že vse priprave, da se uredi oskrba vojske z albanskimi franki, zlasti po novi ureditvi albanske valute, ki je postala zopet samostojna valuta. V Norveški in Danski kakor tudi v Nizozemski je od prvega začetka uspelo oskrbovati nemško vojsko z nacionalno valuto dotičnih dežel, kolikor pa so prišli v promet Reichskreditkassenscheini, so jih po kratkem času vzeli iz prometa.

Ob zasedbi Italije v lanski jeseni je nemška vojska plačevala v začetku z bankovci Reichskreditkassenscheine. Po obnovi fašističnega režima so bili v novembru ti bankovci zopet vzeti iz prometa.

Razmeroma dolgo so se držali v prometu Reichskreditkassenscheini v Franciji in v Belgiji, četudi ni bilo v prometu nikoli mnogo teh bankovcev, ker so sproti pritekali k blagajnam Francoske banke, ki jih je odkupila za franke in jih obračunala na breme računa zasedbenih stroškov, ki jih mora plačevati Francija. Ker pa se je izkazalo, da prihajajo Reichkreditkassenscheini iz ruskega zasedenega ozemlja v Francijo v zameno za franke, so bili vzeti iz prometa, in sicer v Belgiji v avgustu 1942, v Franciji pa v decembru lanskega leta. Odslej se tudi v teh dveh deželah ne izdajajo več in jih prebivalstvo tudi ni dolžno vzeti v plačilo.

Obtok bankovcev Reichkreditkassenscheine je znašal ob koncu leta 1942 okrog 2,6 milijarde mark. V lanskem letu se je najprej nekoliko povečal (zlasti po zasedbi Italije), sedaj pa zopet nazaduje. Promet s temi bankovci oskrbujejo v zasedenih deželah posebne blagajne (Reichskreditkassen), ki jih je bilo ob koncu leta 1942 skupaj 52. V vseh zasedenih deželah, tudi v tistih, kjer so bankovci Reichskreditkassenscheine vzeti iz prometa, nadalje posluje nekaj teh blagajn, ki so prevzele nalogo oskrbovati edinice nemške vojske z nacionalnimi plačilnimi sredstvi dotične dežele. Kajti bankovci Reichskreditkassenscheine so nadalje važno plačilno sredstvo za pripadnike vojske, bodisi za stotisoče vojakov, ki potujejo na dopust ali so na službenem potovanju, ali za pripadnike edinic, ki se prevažajo iz ene dežele v drugo. Tako so za pripadnike vojske ti bankovci najbolj primerno plačilno sredstvo, na podlagi katerega dobe v eni ali v drugi zasedeni deželi pri blagajnah v zamenjavo potrebna plačilna sredstva v nacionalni valuti dotične dežele.

GOSPODARSKE VESTI

= **Obvezna ustanovitev rezerv žita in moke v Rumuniji.** Zaradi pomanjkanja primernih skladišč za žito in moko je rumunsko ministrstvo za oskrbo spričo obilne žitne letine odredilo, da morajo imeti mlini določeno nedotakljivo rezervo žita, pekarne pa morajo držati nedotakljivo rezervo moke. Neupoštevanje gornjega predpisa se bo kaznovalo po določbah zakona o sabotaži.

= **Ameriški državni dolg se je od leta 1932. podesetoril.** Nemška revija »Deutsche Volkswirtschaft« razpravlja o naraščanju državnega dolga Zedinjenih držav in ugotavlja, da je znašal ameriški državni dolg sredi leta 1932. 19 milijard dolarjev, sredi 1943 pa je dosegel 137 milijard dolarjev. V kratkem bo državni dolg Zedinjenih držav narasel na 190 milijard dolarjev, tako da bo dosegel desetkratno višino dolga iz leta 1932. Še nikoli v zgodovini ni državni dolg katerekoli dežele v zlati valuti losegel tako višino. Zaradi odpora ameriškega kongresa proti uvedbi novih davkov morajo Zedinjene države pretežni del vojnih stroškov kriti z zadoliževanjem. Samo v tekočem proračunskem letu mora zakladni urad najeti za 70 milijard dolarjev novih posojil.

Verordnung

zum Schutz der Wirtschaft.

Auf Grund der mir erteilten Ermächtigung ordne ich an:

Artikel 1. Wer die Bedarfsdeckung der Wirtschaft dadurch gefährdet, dass er vorsätzlich falsche Angaben über den Bedarf oder Bestand an Arbeitskräften, über den Bedarf oder die Vorräte an für die Wirtschaft wichtigen Rohstoffen, Materialien, Erzeugnissen, Maschinen oder Geräten macht, wird mit Freiheitsentzug, in besonders schweren, die Wirtschaft erheblich beeinträchtigenden Fällen mit dem Tode bestraft. Daneben kann auf Geldstrafen in unbeschränkter Höhe erkannt werden.

Artikel 2. Falsche Angaben macht auch derjenige, der eine Meldung, zu der er verpflichtet ist, vorsätzlich nicht oder nicht vollständig erstattet.

Artikel 3. Für die Aburteilung ist der Sondergerichtshof für die öffentliche Sicherheit zuständig. Die Strafverfolgung tritt nur auf Verlangen derjenigen Behörde ein, deren Anfrage der Täter unwahr, unvollständig oder nicht beantwortet hat.

Triest, am 30. Dezember 1943.

Der Oberste Kommissar:
RAINER e. h.

Naredba

o zaščiti gospodarstva.

Na podlagi prejetih pooblastil **odrejam**:

Čl. 1. Kdor ogroža možnost kritja potreb za gospodarstvo s tem, da namerno dà napačne podatke 1) o potrebi ali o obstoju delovnih sil, 2) o potrebi ali o zalogah za gospodarstvo važnih surovin, tvarin, izdelkov, strojev ali orodja, se kaznuje s kaznijo na prostosti, v posebno težkih primerih, ki občutno škodijo gospodarstvu, pa s smrtjo. Razen tega se izrekajo lahko tudi denarne kazni do neomejene višine.

Čl. 2. Napačne podatke daje tudi oni, ki namerno ne vloži obvezne prijave, ali je ne vloži popolnoma.

Čl. 3. Za presojo je pristojno posebno sodišče za javno varnost. Kazenski pregon se uvede samo na zahtevo dotične oblasti, na katere vprašanje je dal obtoženec neresničen, nepopoln ali sploh nikak odgovor.

Trst, 30. decembra 1943.

Der Oberste Kommissar:
Rainer l. r.

Izpopolnite hišna zaklonišča

O priliki pregledov hišnih zaklonišč, ki so jih v mestu Ljubljani izvršili službeni organ mestnega poglavarstva, je bilo ugotovljenih več pomanjkljivosti glede ureditve in opreme zaklonišč, o katerih nedostatkih je bil obveščen hišnik, lastnik ali upravitelj hiše.

Ker posamezniki kljub prejetim navodilom, niso ničesar storili v korist hišne zaščite stanovalcev in poslopij ter celo omalovažujejo zakonske in oblastne odredbe, uprava policije opozarja in poziva hišne lastnike, naj odpravijo vse pri njih ugotovljene nedostatke v roku 15 dni. Po preteku tega roka bo uprava policije po svojih odnosno po odrejenih organih izvršila ponovne preglede ter se bo proti onim, ki predpisov in navodil niso upoštevali, kazensko postopalo.

Obenem se pozivajo vsi hišni starešine, da pregledajo zaklonišča v hišah, za katere so odrejeni, in da ob ugotovitvi nedostatkov prijavijo kršitelje upravi policije, oddelku za protiletalsko zaščito radi uvedbe kazenskega postopka.

Opozorilo učiteljstvu

Učitelji in učiteljice, ki so se na poziv v časopisih priglasili upraviteljstvom ljudskih šol v Ljubljani (begunci iz Dolenjske in oni, ki stanujejo v Ljubljani, poučujejo pa po okoliških šolah izven mestne meje), naj se danes 15. januarja ali v ponedeljek 17. januarja dopoldne gotovo zglase na upraviteljstvih, kjer so prijavljeni.

Potniški promet na progi Ljubljana—Šmarje Sap

Pričenši z današnjim dnem 14. t. m. vozi na progi Ljubljana—Šmarje—Sap tudi večerni par potniških vlakov do in od postaje Šmarje—Sap:

Odhod iz Ljubljane ob 18., **prihod v Šmarje—Sap:** ob 18.32.

Odhod iz Šmarje—Sapa ob 18.35, **prihod v Ljubljano** ob 19.01.

Železniški promet Ljubljana—Grosuplje otvorjen

Pričenši s ponedeljkom, 17. januarja t. l. se otvori potniški promet na progi Ljubljana—Grosuplje z naslednjimi odhodi in prihodi vlakov:

Smer Ljubljana—Grosuplje:
odhodi iz Ljubljane ob: 7.50, 12.31 in 18.00;
prihodi v Grosuplje ob: 8.26, 13.07 in 18.38.

Smer Grosuplje—Ljubljana:
odhodi iz Grosuplja ob: 8.40, 13. 16 in 18.52;
prihodi v Ljubljano: ob 9.12, 13.47 in 19.25.

Vse ukrepe protiletalske zaščite vodi oblastveno imenovani hišni starešina. Ravnajte se po njegovih navodilih!

Ob alarmu naj stanovalci hiš zapuste stanovanje in zaklenejo vrata. Stanovanjske ključe naj izroče v kuvertah kamor je že prej vsaka stranka napisala priimek, hišnemu starešini za primer, da bi ga ta potreboval pri kontrolnih pregledih med alarmom.

Kronika

* **51. rojstni dan maršala Göringa.** V sredo 12. januarja je obhajal feldmaršal Göring svoj 51. rojstni dan.

* **Žrtve zvestobe maršalu Petainu.** V Tunisu je bilo obsojenih na smrt šest voditeljev taborišč za mladino. Sodišče je izreklo sodbo nad njimi zaradi zvestobe maršalu Petainu.

* **Afriška kolonialna policija v fašistični narodni gardi.** General Renato Ricci, poveljnik republikanske narodne garde je nedavno zaprisegel zbor bivše afriške kolonialne policije, ki je bil ob tej priliki priključen fašistični narodni gardi.

* **Nov besarabski metropolit.** Za novega pravoslavnega škofa v Kišinjevu in s tem za besarabskega metropolita je vrhovni volilni kolegij romunske pravoslavne cerkve izvolil Efrema Tighineanuja.

* **Muslimanska univerza v Kairu zaprta.** Zaradi dijaških nemirov je bila zaprta muslimanska univerza El Ašar v Kairu.

* **Novi proračun za sofijsko univerzo** znaša za šolsko leto 1944. 221 milijonov levov. V tej postavki so obsežene tudi podpore za dijaške kantine, čitalnice, higienske in sportne ustanove.

* **Petdesetletnica francoskega boksarja.** Francoski boksar Georges Charpentier, ki je veljal pred dvema desetletjema za francoskega boksarskega mojstra, bo praznoval v najkrajšem času svojo petdesetletnico ter bo ob tej priliki nastopil pred pariškim občinstvom na javni boksarski tekmi.

* **7.000 Slovakov na delovni službi.** Slovaški poslanec Maček si je pred kratkim ogledal taborišča za slovaško delovno službo, v katerih se nahaja trenutno 7000 slovaških mož in mladeničev.

* **Stanovanjska stiska v Carigradu in Ankari.** Po vesteh iz Turčije postaja stanovanjska stiska v Carigradu in Ankari čim dalje večja kljub temu, da se najemnine iz dneva v dan povišujejo. Zaradi tega bo morala vlada seči po izrednih ukrepih ter izdati novelo o zaščiti najemnikov.

* **Odkritelj diatermije.** Pred kratkim je obhajal svoj zlati doktorski jubilej profesor Karlove univerze v Pragi dvorni svetnik dr. von Zeynek. Jubilant si je pridobil velike zasluge za analitično medicino ter velja za početnika postopka, ki priporoča segrevanje bolezenskih ognjišč v notranjosti telesa z visoko frekvenčnim električnim tokom. Njegova metoda diatermije tvori danes važen sestaven del fizikalne terapije.

* **Skakanje s padali — šolski predmet.** Šolski zavodi v Izmiru so sklenili, da se uvede na njihovem področju vežbanje v odskakovanju s padali kot šolski predmet. Tega pouka bo v najkrajšem času deležno 13.000 dijakov in dijakinj, kajti predmet je obvezen za šolsko mladino moškega in ženskega spola.

* **52 stopinj mraza na Norveškem.** V Tynsetu, približno 100 km južno od Trondthjema na Norveškem, so te dni izmerili najnižjo temperaturo v tej deželi, ki je znašala 52 stopinj pod ničlo.

* **Eksplozija v Glasgowu.** Kakor poroča londonski tisk, je šest Angležev v starosti od 17 do 19 let povzročilo v sejni dvorani glasgowskega upravnega poslopja podjetja »Imperial Chemical Industries« eksplozijo, ki je uničila skoraj celo poslopje.

* **Ameriška skrb.** »Bodoče matere so največji problem amerikanske proizvajalne industrije« javlja Stockholmski »Ny Ti« iz New Yorka. Velike izgube na delovnem času naraščajoče število ponesrečenih porodov in splavov kakor tudi hude zdravstvene motnje vzbujajo največjo skrb v socialnih in medicinskih krogih Združenih držav.

* **Rumena mrzlica v Severni Afriki.** Kakor poročajo iz britanskih krogov v Ženevi, gospodari v Severni Afriki med zavezniškimi četami rumena mrzlica. Zanesli so jo iz Orienta. Že veliko angleško ameriških vojakov je pomrlo zaradi te kužne bolezni. V Angliji se zelo boje, da bi se tudi tja zanesla bolezen. Zato mora vsak, ki pride v Anglijo iz Severne Afrike, prebiti 14 dni v karanteni.

Ugodno januarsko vreme

Bližamo se koncu prve polovice januarja, ki nam je naklonila še kar mnogo lepega vremena, kljub temu, da še nismo imeli prehudega mraza.

Letošnji januar se je začel z lepim jasnim vremenom in zmernim mrazom. Če izvzamemo kratko vremensko motnjo okoli 4., je vladalo prav do 7. jasno vreme z izjemo 5. je bilo vreme tudi mirno. Dne 8. pa je nastopil vremenski preobrat. Nebo so prekrili oblaki, v višini sta se sprijela nasprotna vetrova. Dne 10. je tudi že pri tleh zapihal neprijeten jug, ki nam je pobral neznatno snežno odejo. Vreme se je začelo znova zapletati. Prihajajoči severni val je začel izpodrivati južne vetrove. Dne 12. so se tudi v višini odigravale velike vremenske »bitke«. Veter nam je za kratek čas pregnal oblake. — Dne 13. pa nas je hladni val že docela zajel, nebo je zopet zastrla pusta zimska sivina.

Zračni tlak se je začel jako dvigati — znak severnih vetrov —, temperatura pa polagoma padati. Najtopleje je bilo v letošnjem januarju do sedaj dne 10., ko se je dvignilo živo srebro do 7° nad ničlo. Največji mraz pa smo imeli že tri dni preje, ko se je temperatura spustila do —10°. Lansko leto smo doživeli dne 11. temperaturo —18° C, ki je torej mnogo nižja od letošnje.

Kakor vse kaže, nam ni treba pričakovati v letošnji zimi kakega hujšega mraza. Sneg bo morda kmalu zapadel. Saj smo tudi lansko leto dobili v sredini meseca precejšnje količine snega (dne 15. je bila na primer v Ljubljani debelina 37 centimetrov). H koncu bi bilo vredno pripomniti tudi to, da je imela lanska prva polovica januarja skoraj 5 snežnih dni, medtem ko letošnja ni imela do sedaj niti enega.

M. B.

Iz Ljubljane

BEKANNTMACHUNG DER PLATZKOMMANDANTUR

Am Sonntag, den 16. Januar 1944 findet von 11.30 bis 12.30 Uhr auf dem Platz vor der National-Galerie (Narodni dom) ein Platzkonzert des SS-Musikzuges statt.

OBJAVA PLATZKOMMANDANTURE

V nedeljo, dne 16. januarja 1944 se vrši od 11.30 do 12.30 na trgu pred Narodno galerijo (Narodnim domom) koncert godbe SS.

* * *

u—**Novi grobovi.** Za vedno je zapustila svojce ga. Marija Jenčkova. K večnemu počitku jo bodo spremili v soboto ob 14. iz kapele sv. Andreja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Preminil je profesor srednje tekstilne šole v Leskovcu g. inž. Janko Babnik. Za njim žalujejo starši, dve sestri in trije bratje. Pogreb bo v nedeljo ob 15. iz kapele sv. Jožefa na pokopališče k Sv. Križu. — Po daljšem bolehanju je umrl g. Anton Varšek. Za njim žaluje sestra in drugo sorodstvo. K večnemu počitku ga bodo spremili v soboto ob pol 16. iz kapelice sv. Jakoba na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Preminul je fotograf g. Josip Korzun. Za njim žalujejo žena in hčerka ter drugo sorodstvo. Pogreb rajnega bo v soboto ob 16. iz kapelice sv. Krištofa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin, žalujočim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Pomočnice za prvo hišno pomoč ob letalskih napadih,** ki bi morale imeti v nedeljo, 16. t. m., zadnje predavanje, opozarjamo, da je to predavanje zardi nujnih razlogov preloženo na ponedeljek, 17. t. m. ob 17.30 uri.

u— **Nebesni pojav,** o katerem smo že ponovnokrat poročali, da so ga na praznik Treh kraljev proti večeru opazovali na Koroškem, je bil viden tudi v Ljubljani. O tem nam poroča očividec: Bil sem na Trikraljevo nekaj minut pred 18. uro na cesti blizu »Kamenite mize« v Šiški. Nebo je bilo popolnoma jasno, z mrakom je nastopal svež mraz. Naenkrat je tam v smeri od Podutika šinil čez nebo krasen meteor; skoraj bi lahko rekel, da je bil pravcati komet. Švignil je kakor raketa in v smeri proti Šmarni gori razsvetlil vse nebo. Glava je bila oranžne barve, za njo pa se je vlekel dolg, kovinastoplav rep. Pojav je trajal le nekaj sekund. Ne dvomim, da so ga opazovali tudi mnogi drugi opazovalci, zato bi bilo dobro, če bi še oni povedali, kako so ga videli.

u— **Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji pričnó v torek 18. januarja.** Največja moderna strojepisnica, raznovrstni stroji. Desetprstna metoda. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Vpiše se lahko vsakdo. Posebej priporočljivo tudi visokošolcem-kam in dijakom-injam. Vpisovanje dnevno. Učnina zmerna. Zahtevajte nov prospekt: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Pozivajo se hrvatski državljani,** da se zglase v nedeljo dne 16. t. m. ob 11. uri v prostorih konzulata, da ob priliki 15. obletnice ustaškega pokreta slišijo Poglavnikov govor.

u— **Ljubljanski tramvaj.** Pripeljal sem se v štev. 2 čez Frančiškanski most na Mestni trg, da se popeljem naprej proti Rakovniku. Vidim stati voz pri vodnjaku. Kakšna sreča, takojšnja zveza, rečem skoro na glas. Izstopim in obstanem. Zaželjenega voza štev. 3 ni več. Grem do Krisperjevega vogala in zagledam rdečo luč, kako se počasi odmika proti Tranči. Togoten — zlasti ker je bila zelo slaba pot — jo mahnem peš. Konec Starega trga se mi rdeča lučka zopet prikaže. Pospešim korak. Zadovoljen vstopim v pobegli voz. Rad bi se bil porogal sprevodniku, da mu ni ratalo. Čakali pa smo še, predno se je prigugal po Florjanski ulici nasprotni voz.

u— **Na I. moški meščanski šoli na Prulah** se bo zopet pričel pouk v ponedeljek 17. januarja, in sicer za 3. in 4. razred ob 8. uri zjutraj, za 1. in 2. razred pa ob ½2 popoldne. Pouk bo v šolskem poslopju na Prulah. Ravnateljstvo

u— **Letošnje knjige Vodnikove družbe,** ki bodo v kratkem pošle, so pri kritiki in občinstvu zbudile splošno pozornost. Vodnikova pratika 1944 je vredna naslednica svojih 17 prednic, ki so si prislužile časten naslov prave ljudske čitanke. **Matičičeva povest »Petrinka«** pa je izvirno slovensko leposlovno delo iz kmetiškega življenja na Notranjskem, delo, ki zlasti v današnjem času čitatelju plemenito spominja moči in kljubovalnosti domače hiše ter vpliva, ki ga ima nanjo neumorno snujoča, žrtvujoča se mati in gospodinja. Priskrbite si takoj Vodnikove knjige, da ne boste prišli prepozno! V nekaj dneh Vam pisarna Vodnikove družbe v Narodni tiskarni žal ne bo mogla več postreči z letošnjim Vodnikovim knjižnim darom.

u— **Za počaščenje mestnega zdravnika,** pok. dr. Gvidona Dehelaka je položilo osebje mestnega fizikata na njegovo krsto krasen venec. poleg tega je pa zbralo 808 lir ter jih podarilo za mestne reveže v zavetišču v Japljevi ulici. Mestno županstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

u— **Zatemnitve** izvrši hitro tapetništvo Zakrajšek, Miklošičeva 34.

u— **Angleško-slovenski slovar** lahko telefonično naročite v knjigarni Žužek 32-26.

u— **Za desinfekcijo ust in grla** dobite v vsaki lekarni **FORMICOT PASTILE!**

Hišni podstarešina zaklonišča varuje opremo v zaklonišču in na podstrešju. Je tudi namestnik starešine, če je ta med alarmom odsoten. Določi ga hišni starešina.

Lastniki hiš, uredite podstrešja! Tla podstrešja, če so lesena, je treba pokriti s tricetimetrsko plastjo peska ali z zelo finim gruščem. V kotih pa morajo biti nakupičeni kupi peska in pripravljena voda v primernih posodah.

POZOR! POZOR! POZOR!

Kino Matica

Radi izredne dolžine filma

„LAŽNIVI KLJUKEC“

predstave ob nedeljah ob 10., 12.45, 15. in 17.15.

Ob delavnikih ob 14.30 in 17. uri.

Z Gorenjskega

Sestanek priseljencev v Radovljici. Štabni vodja Mayer, okrožni vodja kmetov v radovljiškem okraju, je povabil priseljence svojega okraja v Poljče. Tam so se poleg priseljencev zbrali razni predstavniki oblasti, ki so se na sestanku razgovarjali o vseh vprašanjih, ki se jih tičejo. Zlasti so obravnavali vprašanje delovnih moči. Na koncu se je okrožni vodja vsem priseljencem zahvalil za delo, ki so ga izvršili v letu 1943, ter jih je prosil, naj tudi v letošnjem letu ostanejo zvesti svoji stvari.

Smrtna žetev. V Mali Št. Vid na Koroškem je prišlo sporočilo, da so junaške smrti padli desetnik Peter Rauter, prostovoljec Albin Miklauč in desetnik Hans Dragašnik. Oče poslednjega, 68letni krojaški mojster Jože Dragašnik, se je nekaj dni prej smrtno ponesrečil. Padel je z vozečega traktorja in kmalu nato izdihnil.

O velikem meteorju, ki so ga 6. t. m. ob 18. uri opazovali nad koroško zemljo, poročajo, da je prav verjetno padel nekam v področje Velikega Venedigerja. Meteor je brzel čez Lienz in je izginil v severnozapadni smeri. Za njim se je vlekla oranžna svetloba, ki se je končala z iskrečim se repom. Prikazen je trajala le nekaj sekund. 93 sekund potem, ko so nad Lienzom opazovali meteor, so čuli iz Venedigerjeve skupine močen pok. Poročajo pa tudi, da je meteor treščil v vzhodno stran planine Staff.

Spodnje Štajersko

Zbor krajevne skupine v Račjem je bil deležen obiska raznih predstavnikov iz Ptuja, od koder je prišel tudi okrožni vodja Bauer, ki je v daljšem govoru orisal politično in vojaško stanje v petem letu vojne. Zaključil je z izrazi neomajne vere v zmago. Krajevno skupino v Račjem vodi Marčinko.

Za zimsko pomoč. Učitelji, ki prirejajo jezikovne tečaje v Laškem, so se odrekli nagradam in jih poklonili zimski pomoči. Na ta način je bila zbrana lepa vsota in tudi on je bil dober zgled.

Nesreče in nezgode. 43letni Leopold Pregl in 45letni Franc Rojček iz Maribora sta padla z motocikla in sta se pobila. — 43letni Janez Krajač iz Maribora je padel s kolesa ter si zlomil nogo. — 40letni Franc Cvetko se je ponesrečil na delu ter je dobil poškodbe na glavi. — 32letni Adalbert Subotič, ranžirni delavec na kolodvoru, je prišel med odbijače, ki so ga stisnili. Vsi navedeni ponesrečenci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Žrtev razbojnikov. V Celju so pokopali Jakoba Jelena, kmeta in vodjo celjskega brambovskega oddelka, ki je padel kot žrtev razbojnikov. Ob odprtem grobu se je poslovil od pokojnika vodja standarte Wolf, ki se je zahvalil Jelencu za delo, izvršeno v prid njegovega brambovskega oddelka.

Obratna nezgoda. Žrtev hude obratne nezgode je postal pomožni stavbni delavec Lojze Gorišek. Stregel je škripcu, pri katerem se je utrgala verige, pri čemer je bil Gorišek ranjen na čeljusti in roki, tako da so ga morali odpeljati v graško bolnišnico.

Iz Trsta

Obnovljena zveza. Na progi med Trstom in Reko je bila dne 10. januarja obnovljena avtobusna zveza. Iz Reke proti Trstu odhaja avtobus ob 8. uri zjutraj, iz Trsta proti Reki pa ob 13. popoldne.

Oddaja svinjske masti in mesa. Tržaški prefekt je izdal odredbo, po kateri so župani tržaške pokrajine dolžni nadzorovati, da se maščobe in svinjsko meso oddajo v smislu predpisov za to določenim zbirališčem.

Oddaja jajc bolnikom. Prehranjevalno ravnateljstvo v Trstu je poskrbelo, da so dobili bolniki jajca po 2.70 lire.

Ljudsko gibanje. Dne 11. januarja je bilo v Trstu 12 rojstev, 16 smrtnih primerov in 8 porok.

Smrt dalmatinskega književnika. V Trstu je umrl dr. Ugo Inchiostri. Pokojnik je bil po rodu iz Dalmacije in je deloval med drugim tudi kot književnik ter raziskovalec dalmatinske zgodovine.

Vsak dan nezgode. 53 letni Alojz Casalboni se je pri padcu potolkel po desnem kolenu. 57 letna gospodinja Angela Giovanelli iz ulice Mirti 8 je padla s stola z vazo v roki. Pri tem si je ranil desno oko ter se poškodovala na desnici. 22 letni Dominik Purinari se je ponesrečil pri cirkularki in se porezal po desnici. 19 letni Ernest Brako je padel na nekem parniku v tržaškem pristanišču in dobil več poškodb. Mala Sabina Piano iz ulice Falchi št. 7 se je pri padcu na štedilniku opekla po vsem telesu. 33 letni delavec Emil Ritosi se je ponesrečil pri tržaškem dirkališču. Prišel je pod avto in obležal s poškodbami po obrazu. Nesreča je doletela v neki delavnici v Rojanu 31 letnega kovača Luciana Angoleta iz Julijske ulice. Ima poškodbe na levem očesu. 51 letna Marija Furlanič je prečkala ulico Vescova in prišla pod avtokar. Obležala je s poškodbami na nosu in obrazu. Ponesrečenci se zdravijo v tržaški bolnišnici.

Zasačen, ko je hotel odpeljati sod. Varnostni organi so zalotili 36 letnega Lucijana Setimia iz Longerske ulice, ko je kanil odpeljati sod vinske tvrdke Guido Mora iz skladišča v Lovski ulici 6. Za svoj tatinski poizkus ni našel prepričljivega izgovora.

Usodne posledice otroške igre. V Sežani na Krasu se je primerila te dni huda nesreča. Enajstletni Anton Kavčič je hotel prestrašiti svojega 6 letnega brata z gorečo baklo. Z gorečo baklo se je tako nerodno približal bratovemu očesu, da ga je ranil. Otroka so morali poslati v bolnišnico, kjer mu bodo zdravniki skušali ohraniti oko.

Kaj bi najraje čitali za razvedrilo in pouk? Vse — česar si najbolj želite — najdete v

„RAZGLEDNIKU“

sodobnem obzorniku »Jutra«, ki vam odpira OKNO V DOMAČI IN TUJI SVET

Beležnica

KOLEDAR

Sobota, 15. januarja: Pavel, puščavnik, Maver.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Lažnivi Kljukec.
Kino Sloga: Kogar bogovi ljubijo.
Kino Union: Priljubljeni svet

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5, Deu-Klanjšček Dia, Gosposvetska cesta 4, Behinec ded., Cesta 29. oktobra 31

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 17 do 6.30 ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 15. januarja, ob 16: **Cvrček za pečjo.** Red B.
Nedelja, 16. jan., ob 16: **Deseti brat.** Izven. Cene od 18 lir navzdol.
Ponedeljek, 17. jan.: Zaprto.

*

Ch. Dickens: »Cvrček za pečjo«. Božična komedija v treh dejanjih. Osebe: John — Cesar, Galeb — J. Kovič, Tacleton — M. Skrbinšek, Edvard — Gregorin, Dotka — Šaričeva, Berta — V. Juvanova, gospa Fiedlingova — Rakarjeva, Maya — Levarjeva. Režiser: C. Debevec. Scenograf: inž. E. Franz

Jurčič-Golia: »Deseti brat«. 16 slik, ki se gode na Dolenjskem sredi preteklega stoletja. Romantična zgodba o izobčencu, »desetem bratu« in njegovi usodi, v katero se vpleta ljubezen Lovra Kvasa in Manice s Slemenic. V glavnih vlogah: M. Skrbinšek, Levarjeva, Lipah, Peček, Verdonik, Drenovec, Cesar. Lektorica: Kraljeva. Režiser: prof. O. Šest. Scenograf: inž. E. Franz.

OPERA

Sobota, 15. jan., ob 16: **Prodana nevesta.** Red Sobota.
Nedelja, 16. jan., ob 15: **Sneguročka.** Izven Cene od 32 lir navzdol.
Ponedeljek, 17. jan.: Zaprto.

*

B. Smetana: »Prodana nevesta«. Komična opera v treh dejanjih. Osebe: Krušina — Janko, Ljudmila — Poličeva, Marinka — Polajnarjeva, Miha — Dolničar, Kata — Golobova, Vašek — Banovec, Janko — Slanovec k. g., Kecal — Lupša, cirkuški ravnatelj — Jelnikar, Esmeralda — Barbičeva, Indijanec — Marenk. Dirigent: D. Žebre. Režiser: C. Debevec. Koreograf: ing. P. Golovin.

Rimski Korsakov: »Sneguročka«. Pomladna bajka v petih slikah. Osebe: Pomladna vila — pela jo bo prvič Golobova, ded Mraz — Lupša, Sneguročka — Vidalijeva, gozdni duh — Boštjančič, Karneval — Gregorin, Bobil — M. Sancin, Bobiliha — Poličeva, car Berendej — Lipušček, Bermjata — Lupša, Lel — Španova, Kupava — Mlejnikova, Misgir — Popov, kljicarja: Banovec, Dolničar. Dirigent: N. Štritof. Koreograf: ing. P. Golovin. Scenografa: A. Gerlovičeva, ing. E. Franz. Načrti za kostume: J. Vilfanova. — **Opozarjamo na začetek predstave, ki bo ob 15. uri!**

V Operi sta se našli dve dijaški knjižici na ime Kovač. Dobila se pri vratarju Opere proti predložitvi legitimacije.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje RADIO LJUBLJANA

Sprememba radijskega sporeda v petek 14. t. m.: 21.40—22.00: Plošče.

SOBOTA, 15. JANUARJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 8.00: Jutranji pozdrav; vmes od 7.30 do 7.40 poročila v slovenščini. 10.00—10.10: Poročila v nemščini. 12.00—12.30: Promenadni koncert pred poslopjem Narodne galerije. 12.30 — 12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert glasbe za razvedrilo. 14.00—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Za vsakega nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.45: Popoldanski koncert. 17.45—18.00: Gospodinjsko predavanje. 19.00—19.30: »Fantje na vasi« pojo. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. Napoved sporeda za naslednji dan. 19.45—20.00: Mala glasbena medigra. 20.00—20.10: Poročila v nemščini. 20.10 do 21.10: Razgibani zvoki; igra Radijski orkester, vodi dirigent Drago Mario Šijanec. 21.10—21.40: Veseli konec tedna. 21.40 do 22.00: Beograjska vojaška oddaja. 22.00 do 22.10: Poročila v nemščini. 22.10 do 22.30: Glasba za lahko noč.

KULTURNI PREGLED

Trygve Gulbranssen

Med prevodi tujih slovstvenih del v slovenščino je uspeh Gulbranssenovega romana **»In večno šume gozdovi«** v izdaji **Dobre knjige** malone edinstven: dobrih teden dni po izidu je bila knjiga razprodana. Pred tedni je izšlo pri isti založbi nadaljevanje življenjskih usod oseb, ki jih je bralec spoznal v prvi knjigi, sicer samostojni roman **»Dedičina gozda«.** Čeprav to delo ne doseza po pripovednih kvalitetah prvega romana, se je vendar močno priljubilo in Norvežan Trygve Gulbranssen je postal eno najbolj popularnih skandinavskih imen v našem kulturnem krogu.

Ta pisatelj je prav letos petdesetletnik. Morda bo številne njegove bralce zanimalo kaj več o njem. Hrvatski poznavalec evropskih jezikov in literatur dr. Ivan Esih, ki je prevedel Gulbranssenov roman »In večno šume gozdovi« v hrvaščino, je dostavil knjigi epilog »Trygve Gulbranssen in njegovo delo«, sestavljen delno na podlagi norveških virov. V tem sestavku piše med drugim:

Izmed skandinavskih slovstev je nedvomno najmočnejša in najpomembnejša norveška literatura, ki je dala svetovni književnosti nekaj posebno močnih duhov. Ko so v dvajsetih letih tega stoletja umrli velikani norveškega slovstva, so mislili zgodovinarji in kritiki te literature, da je norveško slovstvo v zastoju. Toda kmalu nato se — poleg slovečega Knuta Hamsuna — oglašajo umetniki, ki širijo sloves norveškega imena po vsem svetu. Ta mala skandinavska dežela z velikimi slovstvenimi tradicijami je v zadnjih letih vprav prepolna pomembnih slovstvenih stvaritev. Sodobna norveška literatura je močno raznovrstna, bogata in mikavna, tako da je dandanes v ponovnem velikem vzponu in procvitu.

Morda je osamelost norveških gora in planin, morda so temne zimske in svetle poletne noči tiste, ki vodijo duha sinov te dežele po poteh, ki so vedno svojevrstne in drugačne od onih, ki hodijo po njih ostali ljudje.

Neutešljiva ljubezen in hrepenenje po norveški prirodi sta posebno nazorno prikazani v romanu norveškega pisatelja Gabriela Scotta **»Stezica ali Kristofor z vejico«.** V tem romanu se izpolni sen nekega dečka, ki je poln neskončne ljubezni do vsega, kar živi in sila občutljiv za vse drobne življenjske radosti: postane pastir, živi s svojimi ovcami na planinskih pašnikih in preživlja v samoti svoje najsrečnejše dni, ki ga odškodujejo za vse tisto trpljenje, skozi katerega je moral iti prejšnja leta.

Izmed islandskih pisateljev je v svojem umetniškem delu združil obe na videz nezdružljivi sferi: temni svet daljne sage in blesk današnjega življenja Gunnar Gunnarson. Ta novi romantizem, ki se naslanja na poglobljeno spoznanje in doumevanje ljudskega duha v zvezi z narodno preteklostjo, ta trdna poteza predvojnih skandinavskih slovstev se močno izraža tudi v delu prvaka norveške književnosti Olafa Duuna, pisatelja monumentalne epopeje **»Ljudje iz Juvika«** (Juvikfolkene, izhajalo na Norveškem od 1918—1923).

Po že omenjenih odlikah, kakor tudi po individualni tehniki v obravnavanju značilne tematike se tudi Trygve Gulbranssen uvršča v plejado prvih pisateljev skandinavskih literatur.

Trygve Gulbranssen je eden najbolj znanih norveških pesnikov in pisateljev. Rodil se je l. 1894; kot romanopisec si je izkrčil pot na eno prvih mest v sodobni norveški literaturi, ko je l. 1933 izdal svoj prvi roman »In večno šume gozdovi«. Nadaljnja dela se imenujejo v izvirniku: »Det blaser fra Daunfjell« in »Ingen vei gar utonom« (1936).

Gulbranssen nam opisuje björndalski rod od njegovih prvih skromnih začetkov v davnem času do velikega bogastva in slave. Gulbranssenova pripovedna moč je prav v tem, da mojstrski prikazuje primitivno in patriarhalno življenje svojega domačega kraja in njegovih poglavitnih rodov. Tam, kjer se dejanje Gulbranssenovih romanov izliva v krščanstvo, tam pisatelj — za razliko od ostalih velikih vrednot svojega dela — ne more več tako močno bralca prepričati, zato pa tem silneje učinkuje tam, kjer osvetljuje z vseh strani duha podedovanega starega poganstva in njegov splošni habitus, ki ga skuša krščanstvo kar se da izriniti.

Gulbranssenova posebnost je v tem, da se v pripovedovanju osredotočuje na določenega junaka, določeno hišo in družino, nato pa mojstrski poveže usode drugih sosedov, tako da nam plastično reliefno stopijo pred oči tudi značaji drugih junakov. Po zaslugi takega pripovedovanja je posebno uspel njegov literarni tovariš Sigurd Hoel z romanom »Nekega dne v oktobru«. Kraj dogajanja je meščanska hiša v norveški prestolnici Oslo in sicer od kleti do podstrešja. V tej hiši se nekega dne popolne zasliši histeričen krik ločene gospe: spoprijela se je s svojim bivšim soprogom. Pisatelj nas zdaj seznanja z vsakim stanovanjem posebej, opisuje z nekolikimi potezami njih prebivalce, nam kaže njihove vzajemne odnose v zvezi z njihovim stališčem giede usode ločene gospe. Opisuje nam učinek, ki ga je imelo to razburjenje na hišo in njene prebivalce kot celoto, in posebej na posamezne rodbine, to pa vedno v časovni istodobnosti. Tako zanimivo tehniko, ki dobiva nenavadno močan življenjski značaj, uporablja z uspehom tudi Trygve Gulbranssen. Na njegovih junakih opažamo jasno mesološke vplive: okolje in narava sta vtisnila slehernemu med njimi svoj pečat, ki ga nosijo tudi predniki in potomci skozi cela pokolenja. Po življenju in ravnanju teh ljudi spoznavamo tudi samo deželo, sam kraj, spoznavamo tisto, kar dremlje v njih globoko in temno nekje v podzavesti. Kakor drugi najboljši skandinavski pisatelji, nas tudi Gulbranssen očara z odmerjenim, tako rekoč slovesnim in dostojanstvenim prikazovanjem prirode in vseh prebivalcev posameznih norveških kmetij od njih lastnika do zadnjega sluge. Vprav z magično silo dviga in navdušuje bralca z eksotično lepoto, ki se preliva v naše duše malone iz »sake vrstice... Gulbranssen nas je naučil ljubiti prijazno in trdo norveško naravo, čar osamelosti, tihih bolesti in očarljivih večerov v družinskem krogu, kar se nam dandanes zdi tako lepo in mikavno, skoraj že nedosežno.

V mračni sivini oddaljenih časov, polnih senc, iluzij, fantomov in strahov se počasi odpre v bralcu jasen žarek spoznanja lepote in veličastnosti življenja, preživljenega v polnem in bogato, kakor veleva sama narava. Slišite šum in pesem neprehodnih gozdov, čutite oster dišeč mraz slikovitih krajin in pošastno podobo prepadov, vživljate se v pisateljevo pripovedovanje o človeških usodah, ki so lahko delno tudi zrcalo bralčevega lastnega življenja. Zaradi svoje simbolične splošnosti učinkuje Gulbranssenovo delo tako spontano na dušo slehernega bralca, čeprav mu je okolje, ki ga pisatelj opisuje, zelo daleč. Gulbranssenovi ljudje so v svoji naravni prvotnosti tako krasni in zanimivi, kakor da bi se v tem prebogatem okolju veličastne prirode, zdaj nasmehljane in dišeče, zdaj mračne in ledeno mrzle, uresničevalo samo vtelešenje božanskega sna, o lepoti in otožnosti človeškega življenja...

Tako je delo tega norveškega pisatelja po sodbi hrvatskega poznavalca in takega doživlja in ceni tudi slovenski bralec, ki ga je mogel spoznati ob posredovanju Dobre knjige.

Doktorske disertacije na nemških univerzah. »Das Reich« prikazuje v posebnem članku gibanje in značaj doktorskih disertacij v vojnem času. Gre za statistične podatke iz l. 1942. V tem letu so zaznamovane disertacije na 61 nemških visokih šolah v 47 mestih. Naslovov teh disertacij je 6927 in sicer odpade na univerze 5389, na tehnične visoke šole 588 in na druge visoke šole 950 naslovov. Izmed teh disertacij jih 1944 izšlo v tisku, ostale so spisane s strojem ali kako drugače. Na ženske doktorande odpade 14.9 odstotkov. 168 spisov poteka od inozemcev; med njimi so Bolgari na prvem mestu. Redke so postale arheološke, orientalistične ali čisto filološke teme, takisto literarno-zgodovinske in čisto zgodovinske. Samo v čast znanstvenim prizadevanjem je dejstvo, da se vzlic vojnim razmeram goje tudi take študije, čeprav jih je manje kakor kdaj koli preje. Značilno je, da največ doktorskih disertacij odpade na medicino (4122 ali 61%); gradivo zanje je že v premnogih primerih prispevala vojna, ki nudi medicini mnoge nove izkušnje. Nekaterim novim zdravilnim sredstvom so posvečene številne razprave; tako samo sulfonamidom, ki so postali v zadnjem času zelo dragoceno zdravilo, 35 disertacij. V ostalem pa kažejo tudi teme iz kemije, fizike in tehnike vpliv vojne, njenih potreb in izkušenj. Nacionalni ekonomi obravnavajo razne vojnofinančna vprašanja i. t. d.

SPORT

Vprašanje sedanjih časov

V uvodniku vodilnega nemškega dnevnika čitamo o sportnem udejstvovanju človeka v vojni naslednja zanimiva razglabljanja:

Splošno prevladuje prepričanje — in tako je gotovo tudi bilo v mirnih časih — da lahko velike sportne uspehe doseže samo človek, ki vztrajno trenira svoje telo. Mišice, srce in pljuča, to so prvi in odločilni poroki za tehniko in stil ter posredno tudi za zmago in uspeh. Vse ostalo je bilo — vanj včasi — postranskega pomena.

To stališče se da zagovarjati, toda le tako dolgo, dokler sta dva tekmeca v telesnih silah med seboj tako različna, da razlike med njima ne more izravnati noben vnanji činitelj. Na splošno pa danes to velja samo še v izjemnih primerih. Telesno razpoloženje vseh, ki nastopajo v sportnih tekmah, je v sedanjih časih namreč že tako izravnano, da se razlika v uspehih ne da doseči z večjimi telesnimi silami ali vztrajnostjo ali spretnostjo.

Kdor hoče v teh časih aktivno delovati na sportnem ali telesno-vzgojnem področju, potrebuje duhovne in duševne rezerve. Kakor se da trak iz gumija do skrajnosti napeti samo, če je popolnoma popuščen, tako tudi samo popolna duševna sproščenost omogoča učinkovito uporabo po tej poti dozorelega mišlečja. Samo s takimi rezervami se lahko uveljavlja sportnik sedanjih dni.

Pri tem je treba namenoma zanemariti materijelno stran borbe za dosego samega uspeha. Treba je pokazati značaj in trdo prijeti samega sebe, najti šele globoko spoznanje, da se v sportu žrtvujemo za nekaj višjega kakor samo za uspeh nad sotekmovalcem, nas bo ohranil na terenu, ne pa železna mišica ali krepka pljuča in niti trening ali stil, ki ju morda drugi nimajo.

Z enako pravico kakor pravimo, da je samo v zdravem telesu zdrav duh, tudimo lahko tudi, da prav za prav šele doživetje iz spoznanje stvari, za katero se zavzemamo, dajeta telesu potrebne sile za sportno borbo. Ko bo vsa sportna mladina prepričana o tem pravem ozadju vsega sportnega prizadevanja, potem ne bo več razprav o treningih in tehniki, potem bo vodila vse naše sportno delo le še ubranost telesnega in duhovnega sveta.

Tako nam bo tudi lahko najti smernico, koliko časa in napora sploh smemo in moramo žrtvovati za določeno dovršenost v sportu. Če bomo tako pojmovali sport, bomo v danem trenutku zmerom pripravljeni na borbo v njem, ne glede na to, ali bodo naše mišice takrat »v najboljši formi« ali ne. Opustimo vsako misel na izrazito borbo v sportu, vsako ugibanje o tehniki, sili in treningu. Zavedajmo se, da lahko samo pravilna razmerje med našim sportnim udejstvovanjem in »zasebnim« življenjem jamči za primerne uspehe. Kajti sport mora biti samo sredstvo za dosego cilja!

Kdor tako gleda na sportno gibanje, bo razumel pomembno poslanstvo, ki mu je namenjeno v svetu. Sportnik mora strogo razlikovati areno in poklic. Seveda se mora strastno lotiti sporta oni, ki hoče zaradi njega in po njem imeti koristi v življenju. Teh pa bo določen samo, če se jih bo lahko v novi dobi kar se dá osvobodil. Samo tako bo delo ene strani služilo delu druge. Sprostiti se je lahko le tedaj, če se človek otrese sleherne misli na vse okrog sebe. Glavno je pač razpoloženje, ki človeka v treningu in sportni borbi ustvari polnovrednega.

To je tudi ena pozitivnih strani sporta in telesne vzgoje in tudi zaradi te bosta v bodoče še bolj nenadomestljivo potrebna kakor smo ju spoznali lozdaj.

*

s— Gregor Höll zmagovalec v smuških skokih v Solnogradu. Pred več kakor 2000 gledalci je bila v nedeljo skakalna tekma na smuški skakalnici Z'stel v Solnogradu. Zmagal je naš planiški znanec Gregor Höll s skokoma 35 in 34 m in oceno 149.5 točke. V II. razredu je bil prvi Walter Reinhart (Bischofshofen) s 143.5 točke. Dosegel je s skokom 35 in pol m najdaljši skok.

Reklamiranje tobačnih nakaznic

Kakor smo že poročali, je mestni preskrbovalni urad v sredo, 12. januarja t. l., pričel dostavljati izkaznice za tobak upravičencem na dom. V tem članku smo naprosili občinstvo, naj ne nadleguje urada z reklamacijami, da še niso dobili tobačne izkaznice, ali z vprašanji, kdaj jih bodo dobili. Pojasnili smo da take reklamacije samo ovirajo redno delo urada in da jih zaenkrat nikakor ne more sprejemati. Vsak naj zato mirno čaka, da mu bo dostavljena izkaznica za tobak, mestni preskrbovalni urad pa bo pravočasno objavil, kje, kdaj in kako bodo reklamirali oni, ki tobačnih izkaznic niso dobili o pravem času. **Mestni preskrbovalni urad bo namreč objavil v časnikih dan, ko bodo dostavljene vse izkaznice za tobak, in od tedaj dalje bo lahko vsakdo reklamiral na način, ki bo predpisan.** Že danes pa lahko povemo, da bodo dobili prav na koncu dostavljanja izkaznice za tobak tisti moški upravičenci, ki so rojeni leta 1926., in ženske upravičenke, ki so rojene leta 1922. in leta 1889. Pri tem je bilo treba namreč točno kontrolirati tudi datum rojstva, ne pa samo letnico, in taka kontrola zahteva več časa.

Znova zato prosimo občinstvo, naj mirno čaka na dostavo izkaznic za tobak in jih ne reklamira tako dolgo, dokler to ne bo objavljeno. Upravičenci naj tudi v tem primeru še ne reklamirajo tobačnih izkaznic, če je n. pr. že vsa hiša ali pa tudi vsa družina razen enega člana dobila izkaznice, ker se verjetno ravno pri tem, ki izkaznice še ni dobil, dela potrebna kontrola in bo dobil izkaznico, kolikor je za to upravičen, pri drugi dostavi izkaznic za tobak.

Zimska pomoč

Iz pisarne odbora za »Zimsko pomoč« smo prejeli:

Lovsko društvo Ljubljana je darovalo namesto vencev na krsto kočevskih junakov 300 lir v korist Zimske pomoči.

Namesto cvetja na grob ge. Zužkove je g. mag. pharm. Sušnik daroval za Zimsko pomoč 200 lir.

Urgence prošenj so nepotrebne. Nobena prošnja ne bo rešena, dokler ne dobimo potrebnih podatkov. Poizvedbe, predvsem policijske — so odrejene kot nujne

Priročitev za »Zimsko pomoč«. Opozarjamo bralce časnikov na drugi kino-dan, ki bo danes, v soboto, v kinu Kodeljevo. Predvaja se film »Simfonija življenja«, ki ga je že kino Sloga predvajal v največje zadovoljstvo vseh obiskovalcev. Ljubitelji glasbe bodo pri tem filmu prišli na svoj račun. Film se vrti v izključno korist Zimske pomoči. Obiskujte naše kino-dneve in pomagajte pomoči potrebnim!

Za informacije glede »Zimske pomoči« kličite: 47-71 (int. 44)! Prostori »Zimske pomoči« so v Puccinijevi ulici 9 I. levo. Denarne prispevke pošiljajte po čekovnih položnicah na »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč — čekovni račun št. 16.580«!

Obvestila Rdečega križa

Poziv: Vse sorodnike, ki bi hoteli poslati denar svojcem v Trstu, Benetkah, Padovi, Alesandriji, Castelfranco Parmi, Bologni in Firenzi, pozivamo, naj se zglasijo pri Slovenskem Rdečem križu do sobote 15. t. m. do 12. pri blagajniku

V poizvedovalnem oddelku, ref. Iv. naj se zglasita gg. Slovša Magda in Mrak Erna.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION Telefon 22-21

Zanimiva usoda zakona današnjih dni

Priljubljeni svet

Brigite Horney, Willy Fritsch, Paul Dahlke itd.

Predstave ob delavnikih: ob 15.30 in 17.30 uri.

KINO MATICA Telefon 22-41

Višek letošnje filmske sezone! Velefilm v barvah o neverjetnih pustolovščinah slovitega barona Münchhausena... — Najdovršenejše delo v Agfakoloru. Velezanimivo dejanje, odlični igralci prekrasne naravne barve

Lažnivi Kljukec

Igralci: **Hans Albers, Brigita Horney, Ilse Werner, Hans Brausewetter itd**

Radi izredne dolžine filma predstave ob delavnikih ob **14.30 in 17.00 uri**

KINO SLOGA Tel. 27-30

Izvanredno delo nemške filmske umetnosti! Dokument življenja in dela največjega ženija **Mozarta** v velefilmu

Kogar bogovi ljubijo

Odlični umetniki: Hans Holt, Winnie Markus, Irene von Meyendorff, Paul Hörbiger. Sodeluje: Dunajska filharmonija, — slavna pevka-koloraturka Erna Berger in drugi. Najlepše melodije iz oper »Figarova svatba«, »Don Juan«, »Čarobna piščal« in »Requiem«. Radi velike dolžine filma predstave ob 14.30 in 17. uri.

V nedeljo ob 10., 14.30 in 17. uri.

VON HEUTE AB ERSCHEINT DIE

DEUTSCHE ADRIA-ZEITUNG

DAS FÜHRENDE DEUTSCHE INFORMATIONSORGAN AN DER ADRIA

«DOBRO INFORMIRANI ČASOPIS«

ABONNEMENTSBESTELLUNGEN SIND ZU RICHTEN AN DEUTSCHE ADRIA-ZEITUNG TRIEST, PIAZZA GOLDONI 1

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L —.30, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 7.—. — Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.60 za besedo, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 3.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—

Prodam

MISI, PODGANE

in ščurke, zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska ul. 1. 784-6

ANGORA ZAJCI

čisti, večje število naprodaj na Domobranski cesti št. 7. 874-6

KINO PROJEKTOR

za normalni film, s kompletno zvočno napravo, gramofonom itd., primeren za manjši kino, društvo ali privatnika, po nizki ceni naprodaj. Pojasnila »Servis biro«, Šelenburgova ul. 4. 967-6

2 PRASIČKA

za rejo, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 1025-6

RADIO MINERVA

6-cevni, izvrsten aparat, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 1022-6

ŽELEZNO PEČ

dobro ohranjeno, prodam. Predjamska 5a-I. 1018-6

MODNE HLAČE

prima, prodam. Poizve se v krojaškem atelieju Adrian Pahor, hotel Slon 1004-6

PRODAM:

novo damsko in moško volneno perilo, damske in moške nogavice, nekaj metrov flanela, belega platna in nekaj metrov svile za perilo. Naslov v oglas. oddelku »Jutra« 1017-6

KRMILNO KORENJE

proda Šuster, Jenkova ulica 15. 976-6

DVE KOLESI

skoraj novo — damsko Dermant in dobro ohranjeno moško, znamke Opel, proda mehanik Ambrož, Tyršova c. 71. 997-6

PRASIČKA

prodam. Prez posredovalec. Naslov v vseh poslovalnicah »Jutra« 833-6

Kupim

LJ. ZVON

tudi posamezne letnike ozir. mesečnike, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lj. Zvon« 813-7

STARINSKI DENAR

kovan, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Numizmatik« 815-7

ZNAMKE,

zbirko ali partije, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Znamke« 814-7

Službe išče

DEKLE

pridno in pošteno, išče službo pri boljša družini. Naslov v vseh poslovalnicah »Jutra« 977-1

Služba dobi

POSTREŽNICO

za nekaj dopoldanskih ur sprejmem. Knafljeva 13, pritličje. 955-1a

POSTREŽNICO

pridno in pošteno — iščem za popoldanske ure. Naslov pove oglas. oddelek »Jutra«. 1013-1a

POSTREŽNICO

pošteno, tudi strežo, sprejmem za vsako dopoldne. — Tržaška cesta št. 45, pritličje. 983-1a

FRIZERKO

dobro ondulerko, sprejmem takoj. — Ponudbe na oglas. oddelek Jutra pod »Stalno mesto«. 992-1a

PRIUČENCA POMOČNIKA IN VAJENCA

sprejme takoj ke ruj no rabi, Zakovšek Rudolf, Ljubljana Parmska cesta 51. 978-1a

Kupim

VAJENCA

sprejmem v trgovino z mešanim blagom. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »V Ljubljani«. 849-4

2 VAJENCA

za strojno mehansko stavbenino. Predstaviti se v navadnih delavnikih od 9 do 11 cesti 10. 978-4a

Prodam

VILO ali HIŠO

z vsem komfortom, v bližini periferije mesta kupim. Po možnosti v bližini cestne železnice. Ponudbe s točnim podatki pošlite na ogl. odd. Jutra pod »Takoj« 773-2a

Zamenjam

PRAKTIČNI POUK

nemščine Vam da 10 do 12 let izkušen oboje nudi na vašem domu učitelj. Naslov odd. Jutra v trgovini K. Pučnik, Frančiškanska ulica 3. 980-3

SPALNICE

orehove — in jedilnice ugodno kupite pri mizarstvu »Stigle«. Ogled vsak torek, četrtek in nedeljo med 3. in 5. uro v gostilni na Celovški cesti 72. 944-7

Stanovanje odda

STANOVANJE

4-sobno, komfortno, zamenjam ozir. oddam. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »4-sobno«. 1027-21

ZAMENJAM

trisobno komfortno stanovanje pri Velesejmu za istotakega na Miju ali v bližini. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 817-21

Sobo odda

SOBO

lepo opremljeno, oddam dvema gospodičnama s centralno kurjavo, kopalnico in souporabo kuhinje. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 1016-23

OPREMLJENO SOBO

s souporabo kopalnice, v edini mesta takoj oddam gospodu. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 975-23

IZGUBILA SEM

črno lisico dne 12. I. 44. na vozu centrale železnice od tomostovja k Sv. Križu in nazaj do kolodvora. Pošten najditelj naj jo proti nagradi vrne Marjeti Tekavc — Cerkvena ulica št. 7. 965-37

Ženitve

MLAD GOSPOD

dobro situiran, želi poznanstva, radi eventualne ženitve, z lepo in simpatično gospodično, staro do 25 let. Dopise na ogl. oddelek »Jutra« pod »Harmonija«. 9.7-25

Razno

BREZOVE METLE,

držaje za lopate, motike in omela, dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova cesta 29. 832-37

POSODO

za nasolitev mesa in kisanje repe, iz mehkega in trdega lesa, dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29. 833-37

ZA MILANO

sprejmem naročila oz. opravim trg porle. Takojšnje ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Komercijalist«. 1034-37

BANČNE, DENARNE,

blagovne posle, srebrni denar in razne dragocenosti, vnovčim po najvišji ceni. — Izposojujem nakup in prodajo nepremičnin, hiše, parcele, posestva, tudi izven bloka. — Alojzij Planinšek, Ljubljana, Dvořakova (sedaj Knafljeva) ulica 3 I. 1006-37

O POSOJILIH

na hiše in posestva dobite informacije pri »Jugo-Kreditu« — Ljubljana, Beethovnova ulica 15/I, levo 989-37

SLADKOVODNE RIBE

sveže, zopet danes v soboto na stojnici! 1011-37

NALIVNO PERO

znamke Luxor, z graviranim imenom Dr. Brandstetter, sem izgubil. Pošten najditelj se naprosi, da ga odda v stanovanju v Šubičevi ulici 3. 9.9-37

†

Umrl je po daljšem bolehanju moj dobri brat in stric, gospod

Anton Varšek

K večnemu počitku ga bomo spremili v soboto, dne 15. januarja ob pol 4. uri pop. z žal. kapelice sv. Jakoba, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Domžale, dne 14. januarja 1944.

IVA VARŠEK, sestra ter ostalo sorodstvo

†

Zapustila nas je naša dobra mama, stara mama, gospa

JAVORŠEK FRANČIŠKA

vdova učitelja trgovske šole

Na njeni zadnji poti k večnemu počitku jo bomo spremili v nedeljo, 16. januarja 1944 ob pol 3. uri popoldne z žal. kapele sv. Andreja, na pokopališče, k Sv. Križu.

Ljubljana, Zagreb, Zemun, dne 14. januarja 1944.

Globoko žalujoče rodbine: JAVORŠEK, BERNIK HOLEČEK, ZOR, KLARER

†

Umrl nam je naš dragi mož, oče, gospod

Josip Korzun

FOTOGRAF

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto ob 4. uri pop. iz kapelice sv. Krištofa, k Sv. Križu.

Ljubljana, 13. januarja 1944.

Žalujoča žena in hčerka ter ostalo sorodstvo

†

Za vedno nas je zapustila naša srčnoljubljena, dobra mamica, sestra in teta, gospa

Klun Linka

roj. Gölerer

Na njeni poslednji poti jo bomo spremili v nedeljo, dne 16. januarja 1944 ob 4. uri pop. z žal. kapelice sv. Nikolaja, k Sv. Križu.

Ljubljana, 14. januarja 1944.

Globoko žalujoča otroka: **OTMAR in MARILKA** in ostalo sorodstvo.

†

Za vedno nas je zapustila naša ljubljena mama, babica in prababica, gospa

Lucin Apolonija

bivša trgovka in posestnica

Pogreb drage pokojnice se vrši v nedeljo, dne 16. januarja 1944 ob 2. uri pop. z žal — kapele sv. Frančiška, k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, 17. t. m. ob 8. uri v cerkvi sv. Frančiška v Sp. Šiški.

Ljubljana, Milwauke, U.S.A., Trebnje, Tolmin, dne 14 januarja 1944.

Valentin, sin; Fani por. Soklič, Marjanca por. Blatnik, hčerki in ostalo sorodstvo.

†

Za vedno nas je zapustil naš ljubljeni sin, brat, stric in svak, gospod

Inž. Bobnik Janko

prof. sred. tekstilne šole v Leskovcu

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v nedeljo, dne 16. januarja 1944 ob 3. uri popoldne z žal. kapele sv. Jožefa, na pokopališče k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica za blagopokojnim se bo darovala v cerkvi v Tomačevem.

Ljubljana, Tomačevo, dne 14. januarja 1944.

Globoko žalujoči:

Franc, Marjana, starši; Francka, Filip, Martin, Fančka, Francelj, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo.

Harry Hoff: 5

ZLATA PIJANOST

Kriminalni roman

Največkrat so nosili zlato v večjih ali manjših zrnih kar v žepu, kakor šaro brez vrednosti. Nisi ga moral zavidati sosedu, saj si ga imel sam dovolj, in še je bilo vsak dan upanje, da si nabereš novega. Kadar je kdo, kakor nedavno tega Emilio, odkril posebno veliko grudo, so mu drugi brez nevoščljivosti čestitali, v veselem pričakovanju, da se jutri tudi njim nasmehne enaka sreča.

Iz tega gledanja, ki se je zdelo komisarju najprej zelo čudno, se nastajala zanj težavna, zamotana naloga. Domneva, da gre za roparski umor, je bila s tem močno oslabljena. Po drugi strani pa: mar ni bila kepa, ki jo je imel Emilio pri sebi, res izginila? Tik preden je zapustil izbo, jo je bil spravil v žep.

Braun je izpreviděl, da bo moral pri svojih poizvedbah zagrabiti zelo na široko in na globoko. Za zdaj ni imel nič porabnega v rokah. Nihče ni bil videl morilca, nikogar ni bilo moči osumiti. Ko bi bil že prej dalj časa živel med temi ljudmi, bi se bil remara vedel kako obrniti; tako pa mu je bilo vse novo in tuje. Ostali si niso kdovekaj belili glave. Samo ogorčenje nad zavratnim zločinom je bilo obče. Po tem je komisar spet lahko sklepal, da tu nima opravka z družbo breznravnih pustolovcev, kakor jih človek sicer srečava v takih krajih. Res je utegnilo biti tako, da je Barreto vse ljudi, ki jim je dovoljeval da so prihajali semkaj in delali v Serri Ouro, skrbno izbiral. Seveda se med njimi ni manjkalo pustolovskih ratur — a samo takih ki jim zastran njihovega prejšnjega življenja ni bilo kaj očitati.

Obisk v Barretovi »osrednji pisarni« je komisarja kmalu prepričal, kako strogo in natančno se tu postopa. Barreto sam mu je pokazal obširno kartoteko, ki sta jo vodili dve mladi uradnici. K temu je podal »guverner«, kakor so ga šaljivo imenovali, naslednja pojasnila:

»Kdor hoče priti v Serro Ouro, mora najprej vložiti prošnjo in navesti razloge. Tej prošnji mora biti priložen življenjepis že ob površnem pregledu, ki ga navadno opravim sam, odpade do šestdeset prosilcev od sto. Prošnje, ki prihajajo v poštev za ugoditev, romajo dalje; najprej v Cuyabo, kjer jih pregleda grafolog. Pri tem jih znova mnogo odleti.«

»Gromska strela,« se je Braun oglasil, »po tem takem jih res korenito prerešetate. In kaj se zgodi s prošnjami, ki zdaj še ostanejo?«

»Te pošljemo zanesljivim poizvedovalnicam v dotičnih mestih, ki se o prosilcih kar najvestneje pouče. Kar potem še ostane, to pripustimo.« Barreto si je dal podati kartotečni list. »Poglejte na primer tegale: Rodrigro Peixote. Zgoraj vidite natančne podatke o kraju in dnevu rojstva in tako dalje. Sin bančnega uradnika v Riu. Hotel je študirati pravo, a ni mogel nadaljevati učenja, ker mu je oče prezgodaj umrl, mati pa ni zmogla n drugih sredstev. Nato je odprl majhno trgovino s tekstilnim blagom, in ker ni bil posebno spreten v poslih, ga je konkurenca pripravila ob zid. Njegovi vlogi je bila priložena materina vroča prošnja, naj mu damo tukaj možnost, da se lokopje do obota ka. Poizvedbe o njem so dognale povoljna dejstva, in tako je smel priti. Seveda varščino, ki jo zahtevamo od vsakogar, je mati položila. Mladi človek jo je od vnj vrnil in se sme že danes imenovati premožnega. Njegova mati je nedavno tega potrdila, da ji je poslal že skoraj šti inajst kontov, to je, štirinajst tisoč milrejs v, ki jih bo porabila za šolanje ostalih otrok, njegovih mlajših bratov in sestra. Pisala nam je ganljivo zahvalno pismo — vidite, gospod Braun, to je eden iz mnogih primerov, nad katerimi imam res veselje.«

Braunu so se zasvetile oči. »Da, rad vam verjamem. To ste res vse imenitno uredili, in niti mislil si nisem, da opravljate tu tako odlično socialno delo.«

Barreto se je nasmehnil. »Da, da — šekulantov in srečolovcev se otepam, kolikor le morem, čeprav se mi vkljub previdnostnim ukrepom vendarle kdaj pa kdaj kateri vtihotapi. A taki ljudje ne ostanejo dolgo pri nas. Z vsem svojim dejanjem in mišljenjem se preveč razlikujejo od splošnega pravila, in kakor hitro jih spoznamo, jih brezobzirno odpravimo.«

»A kako storite to?«

»Odpošljem jih s policijo, v zaprtem zamreženem vozu z volovsko vprego, ki se ne odpre, dokler niso dve sto kilometrov daleč od tod. Taki ljudje dobe s seboj celo brasno in vse, kar so tu naši. Doslej se ni še nobeden znova prikazal.«

»Ali ne bi bilo mogoče, da bi se vendarle kdaj kateri vrnil in se vam maščeval?«

»Ne, skoraj da ne. Prvič je pot, po kateri bi se mogel vrniti samo ena. Razen tega ne bi mogel ostati nikjer dlan skrit. In konec koncev je pot zmerom strogo zastražena.«

»Hm. Mislil sem že — zastran umora vašega brata —«

»Aha, reči hočete, da bi utegnil tak izgnanec —? Ne, ta možnost pač ne prihaja v poštev.«

»Ste zadnji čas vobče koga izgnali?«

»Da. Pred tednom dni. Dva brata. Onemogočila sta se bila s tem da sta se sleherni večer do nezavesti napila in v pijanosti razgrajala. Ko sta vrhu tega še nadlegovala ženo nekega trgovca, ki ima tukaj vendo, to je, odprto prodajalno, me je potrpljenje minilo. Dal sem ju kratko in malo odpraviti.«

»Pa sta imela tukaj dobro žetev?«

»O, menda se jima je kar obnašalo. A kaj, ko sta vse takoj pognala po grlu. Zaradi tega si tako in tako ne bi bila nikoli opomogla.«

»Kako sta se pisala?«

»Tomaž in Bonifacio Salvador. Na oko sta bila videti docela spodobna. Toda v sebi sta imela vraga in pol.«

»Je bil tudi vaš brat znan s tema človekoma?«

»Ne vem. A najbrže: saj sta zahajala največ v Odowaldov bar, kjer se je tudi moj brat pogosto oglašal.«

»Hm. Torej bi bila tu vendarle nekakšna možnost! Pred tednom dni, pravite, da so ju izgnali?«

»Da. In po tem takem sta utegnila najhitreje pred včerajšnjim dospeti na kraj, kjer so ju bili izpustili iz zamrežnega voza. Ne, ne, dragi Braun, vaše misli ubirajo napačno pot.«

»Morebiti. Vsekakor pa moram gledati na vsako možnost.«

»Rajši nadaljujte svoje poizvedbe tukaj. Za svojo osebo niti malo ne dvomim, da je morilec še tu. — Doslej torej niste o kriti nikakega sledu?«

»Ne. V ta namen moram najprej do dobrega proučiti razmere. — Kaj re, ta kartoteka mi je na razpolago, če bi jo potreboval?«

»Seveda. Tukajšnjo policijsko oblast polagam zdaj v vaše roke, in kder koli bi vam mogel koristiti, sem vam na voljo.«

*

Major Orechas se je zvečer oglasil pri svojem svaku Lobatu, kakor je bil obljubil. Eliza ga je pozdravila z bleščečimi očmi. »Le noter, striček,« je rekla, »očka te že pričakuje.«

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič